Nr. 626. Kraków, Czwartek 14 Grudnia 1916. Rok XXXV.

„Nowa Reforma“ wychodzi dwa razy dziennie.

Prenumerata wynosi:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie
W miejscu	36 kor. — h.	18 kor. — h.	9 kor. — h.	3 kor. — h.
z odnoszeniem do domu	43 „ 20 „	21 „ 60 „	10 „ 80 „	3 „ 60 „
W Austro-Węgrzech:				
z jednorazową przesyłką poczt.	43 „ 20 „	21 „ 60 „	10 „ 80 „	3 „ 60 „
z dwurazową	50 „ 40 „	25 „ 20 „	12 „ 60 „	4 „ 20 „
W Państwie Niemieckiem	51 „ 60 „	25 „ 80 „	12 „ 90 „	4 „ 30 „
W innych państwach	63 „ 60 „	31 „ 80 „	15 „ 90 „	5 „ 30 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do **Administracyi** „N. Reformy“ w Krakowie.

Redakcya: ul. Jagiellońska 10. Administracya: ul. św. Anny 3. Telefon Redakcyi 41. Administracyi Nr 241. Dla rozmów **zamiejscowych 1572.** Nr rach. poczt. Kasy oszczęd. 357.434.

Rękopisów nadsyłanych Redakcya nie zwraca.

We Lwowie sprzedaż numerów po 12 hl.: w Biurze dzienników **S. Sokołowskiego,** ulica Trzeciego Maja l. 5 i w **Biurze Plohna,** ulica Karola Ludwika 9.

Cena numeru 12 hal.

NOWA REFORMA

WYDANIE PORANNE

Prenumeratę przyjmują:

Zamiejscową: Administracya „Nowej Reformy“ i wszystkie urzędy poc towe: **miejscową:** Administracya „Nowej Reformy“. — Główna trafika w Rynku. — Agencya J. Hopcasa i A. Salomonowej, ul. Szczepańska 9; Biuro dzienników M. Hupczyca, ul. Jagiellońska 7; Trafika w Sukiennicach.

Zamiejscową prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) przyjmują: **We Lwowie** Biur dzienników: A. Bachstab, ul. Karola Ludwika 21, S. Sokołowski, ul. Trzeciego Maja 5 W **Jarosławiu** J. Soszyńska. — W **Tarnowie** M. Rockach. — W **Wiedniu** Hermat Goldschmied (sprzedaż oddzielnych numerów), I. Wollzeile 6. — M. Dukes Nachfolger Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei Wrocławiu). — R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek (Wollzeile).

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje Administracya „Nowej Reformy“ za opłatą od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 36 h, za każdy następny raz 24 h. — Do numeru niedzielnego i świątecznego o 50 procent drożej. **Nadesłane** po 90 h od wiersza. — **Głosy publiczne** po 2 kor. od wiersza. Układ tabelaryczny, cyfrowy, skomplikowany, pierwszy raz 40 h. — **Załączniki** do „Nowej Reformy“ (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się za cenę 2 koron od 100 egzempl. dla zamiejscowych a 1 kor. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów.

Rosya jako podpora koalicyi.

Kraków, 14 grudnia.

(k. s.) Kamieniem węgielnym tego wielkiego, a zasadniczo fałszywego rachunku, na jakim oparła swe obliczenia przedwojenne koalicya, był dogmat niewyczerpanej potęgi Rosyi. Ogrom rosyjskiego imperyum, bezmiar jego zasobów naturalnych, przedewszystkiem jednak jego 180 milionów ludności: oto to niewzruszone — zdawało się — podstawy, na których koalicya opierała swoją pewność rychłego i decydującego zwycięstwa.

Dopóki Rosya walczyła, dopóki rosyjski „walec parowy“ znajdował się w ruchu, dla Francyi i Anglii, tudzież ich trabantek nie mogło być dyskusyi o kończeniu wojny przed odniesieniem ostatecznego zwycięstwa. Mużyk rosyjski w swojej szarej, nieprzejrzanej masie był tym koniem, na którego stawiał w koalicyi każdy — wielki i mały. Dopóki istnieje wiara w tego konia, dopóty myśl o pokoju musi być dla koalicyi czemś odpychającem.

To też dzisiaj, kiedy czwórprzymierze wystąpiło ze swoją wspaniałą propozycyą nawiązania rokowań pokojowych, potrzeba przedewszystkiem zdać sobie sprawę ze stanu, w którym znajduje się Rosya. Od niego bowiem zależy w pierwszym rzędzie większa, lub mniejsza skłonność koalicyi do podjęcia pokojowego wezwania.

Sytuacyę strategiczną, w której po klęsce Rumunii znalazła się Rosya, omówić wypadnie osobno. Potrzeba przedewszystkiem zająć się określeniem samej żywej siły walczącej Rosyi, której taki, lub inny zapas rozstrzyga o wszystkiem. Jak się tedy przedstawia w obecnej chwili zapas żywej siły rosyjskiej?

Niedawno wyrażono się ze strony oficyalnej w Paryżu, że świat ogarnie przerażenie kiedyś, kiedy dowie się, ile żołnierzy Rosya postawiła w polu i ile ich straciła. Aproksymatywne obliczenia dają w tym względzie następujący obraz. Na wojnę przeciw Austryi i Niemcom wyruszyła Rosya z 150 dywizyami piechoty. Czyni to 600 pułków po cztery bataliony. — Każdy batalion po 1000 ludzi, czyli razem 2,400.000 karabinów. Pomijając inne rodzaje broni, pozostańmy przy piechocie. Miesięczne normalne uzupełnienie każdego pułku wynosi przeciętnie 1000 ludzi. Więc każdy rosyjski pułk piechoty otrzymał dotąd normalnie po 1000 ludzi uzupełnienia, co dla 600 pułków stanowi cyfrę **17,489.000 ludzi.** Fantastyczna ta cyfra może rozmiarami swymi budzić w pierwszej chwili podejrzenia. Jednakowoż jeżeli zważymy, jak straszliwemi stratami okupywała armia rosyjska zarówno swoje posuwanie się naprzód, jak cofanie się w tył, jeżeli zważymy, jakiemi to hekatombami pracował w Karpatach Mikołaj Mikołajewicz, a tego lata Brusiłow, to cyfra przyjętych uzupełnień nie będzie z pewnością zbyt wielką.

Rosya ma bardzo liczną kawaleryę, z której też czyni zawsze o wiele obfitszy niż inne armie użytek. Kawalerya ta potrzebowała w ciągu wojny także odpowiednich uzupełnień, które wraz z uzupełnieniami artyleryi i wojsk pomocniczych pozwalają podnieść cyfrę powołanych w Rosyi pod broń ludzi do dwudziestu milionów.

Niedawno ogłoszono w Petersburgu oficyalnie, że ludność całego imperyum rosyjskiego w roku 1915 wynosiła — 180 milionów ludzi. Podana wyżej cyfra powołanych pod broń 20 milionów ludzi stanowiłaby zatem 11 procent ludności. Jeżeli się jednak zważy, że w wojsku służą nie dzieci, lecz dorośli mężczyźni, to do obliczeń tego procentu potrzeba przyjąć cyfry dawniejsze. W roku 1897 ludność Rosyi wynosiła 130 milionów głów. Ponieważ obecnie powołano, jako najmłodszy rocznik właśnie rekrutów z roku 1897, przeto potrzeba przyjąć, że Rosya postawiła pod bronią nie jedenaście, ale 15 procent swojej ludności. Jest to zatem wysiłek zupełnie taki sam, na jaki zdobyły się inne państwa europejskie. Ludzki rezerwoar rosyjski jest wyczerpany w tym samym stopniu, jak w innych państwach wojujących, z wyjątkiem chyba jednej Anglii, która jednak braków rosyjskich uzupełnić nie zdoła.

W stosunku do długości swojego frontu, Rosya nie rozporządza obecnie bynajmniej większemi rezerwami, niż Francya. Biorąc pod uwagę tylko front rosyjski w Europie, a front francuski tylko na zachodzie, więc z pominięciem frontu kaukazkiego dla Rosyi, a macedońskiego dla Francyi, widzimy, że Rosya ma do obrony, licząc od Bałtyku do ujść Dunaju, 1800 kilometrów, Francya zaś na zachodzie 540 kilometrów. Ludność Rosyi, przyjmując obliczenie z roku 1897 i po potrąceniu 20 milionów ludności prowincyj utraconych, wynosi 110 milionów, Francyi zaś po potrąceniu obszarów okupowanych przez Niemcy, 36 milionów. Z zestawienia tych cyfr wynika, że zarówno w Rosyi, jak we Francyi na 15 kilometrów frontu bojowego wypada jeden milion ludności. Rosya zatem nie znajduje się bynajmniej w lepszych warunkach pod względem materyału ludzkiego, niż Francya, z tą jednak na swoją niekorzyść różnicą, że Francya ma bądź co bądź oparcie o Anglię i jej ciągle jeszcze znaczne rezursy, że więc w razie potrzeby Anglicy mogą luzować Francuzów na coraz dalszych odcinkach frontu zachodniego, podczas gdy na froncie wschodnim Rosya nie może liczyć nie tylko na żadną pomoc, lecz przeciwnie, wskutek katastrofy armii rumuńskiej sytuacya Rosyi pogorszyła się jeszcze przez dalsze wydłużenie jej frontu.

Jeżeli do tego wyczerpania rezerwoaru ludzkiego dodamy wypróżnienie rezerwoaru amunicyjnego i wogóle środków wojennych w Rosyi, to wniosek, że filar koalicyi — Rosya jest już niezdolną do ofenzywnego prowadzenia wojny, narzuci się jako konieczność logiczna.

Temu wyczerpaniu siły wojskowej towarzyszy w Rosyi wyczerpanie siły gospodarczej, społecznej i psychicznej. Już na wiosnę 1915 roku obszar ziemi, nieuprawionej z powodu braku rąk i inwentarza, wynosił 20 procent całego uprawnego areału gruntów. Tej wiosny obszar odłogów musiał podwoić się conajmniej. Wskutek tego owa olbrzymia rezerwa zbożowa, którą Rosya rok rocznie wywoziła za granicę dla pokrycia odsetek swoich długów, przestała istnieć i nie tak rychło będzie odtworzona. Na gruncie wracającego niedoboru żywności, dokonuje się w Rosyi całkowita dezorganizacya życia gospodarczego. Potęgują ją zamęt w komunikacyi, brak węgla, przedewszystkiem zaś te organiczne braki w administracyi, które państwu rosyjskiemu uniemożliwiały zawsze rozwinięcie całej jego naturalnej potęgi.

Siła psychiczna w Rosyi należy już dawno do wspomnień. Nie należy się łudzić hałasami patryotycznemi w Dumie i wykrzyknikami zwycięskiemi Szawajowów, Trepowów i innych oficyalnych przedstawicieli Rosyi. Białe plamy, które w dziennikach rosyjskich oznaczają miejsce — sprawozdań z debat w Dumie, świadczą pewniej, niż cokolwiek innego, że Rosya jest zużyta, wyczerpana i pozbawiona wiary w możność zwycięskiego zakończenia wojny. Rosya dojrzała do pokoju. Filar, na którym koalicya oparła całe sklepienie swych dumnych nadziei, chwieje się i włożonego nań ciężaru nie wytrzyma już długo. Ten fakt jest powszechnie znany. On też stanowi pierwszą i najważniejszą przesłankę do — rokowań pokojowych.

Hr. Tisza w sprawie polskiej.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Budapeszt, 14 grudnia.

Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu w dalszym ciągu obrad nad przedłożeniem o prowizoryum budżetowem zamknięto dyskusyę generalną. Prezydent ministrów hr. Tisza, reagując na argumenty, podniesione podczas dyskusyi, oświadczył:

Hr. Batthanyi omawiał leżącą nam wszystkim na sercu ale bardzo skomplikowaną sprawę polską. **Już przy innej sposobności oświadczyłem, że przyszłość narodu polskiego jest drogocenną w równej mierze dla każdego Węgra i że wszystkie czynniki monarchii powołane do tego, by zajmować się kwestyą polską, zajmują się nią w silnem postanowieniu, by znaleźć rozwiązanie możliwie dobre dla polskiego narodu. Nie sądzę jednakże, by kwestya ta w obecnej chwili wytrzymywała szczegółową krytykę publiczną i by dyskusya publiczna była korzystną dla sprawy. W szczególności sądzę, że odpowiedniemu rozwiązaniu kwestyi polskiej zagrażają dwa niebezpieczeństwa. Jedno z nich zagrażałoby, gdyby się udało wzbudzić w narodzie polskim wątpliwość co do powagi i skuteczności sposobu rozwiązania, podjętego przez monarchię i państwo niemieckie, drugie zaś, gdyby się udało w narodzie polskim obudzić takie zakusy, takie aspiracye i takie żądania, które wychodzą poza miarę praktycznego ich urzeczywistnienia. Dlatego chciałbym tych wszystkich, którzy tę kwestyę z równą przychylnością i równą miłością dla sprawy traktują, jak to czyni rząd, poprosić, by wstrzymywali się od podobnych oświadczeń, któreby w jednym lub drugim, lub w obu kierunkach oddziaływały szkodliwie dla sprawy.**

Prasa niemiecka o deklaracyi pokojowej.

Berlin, 14 grudnia.

Naczelny redaktor »Berl. Tageblattu«, Teodor Wolff, omawiając deklaracyę pokojową mocarstw centralnych, oświadcza między innemi:

W razie, gdyby nasze propozycye pokojowe spotkały się ze strony koalicyi z odmową, naród niemiecki, w świadomości swych obowiązków, zniesie wszystkie ciężary, być może jeszcze większe od dotychczasowych, jakie wojna na niego nakłada.

Jest rzeczą zrozumiałą, że ostatecznego sądu o kroku mocarstw centralnych nie będzie można wydać, dopóki warunki pokojowe, omówione i wypracowane w Berlinie, Wiedniu, Sofii i Konstantynopolu, nie będą znane. Z drugiej strony jednak jest rzeczą pewną, że mocarstwa centralne nie ogłoszą natychmiast swego programu w tym kierunku.

Wolnokonserwatywna »Post« oświadcza: Propozycya pokojowa niemiecka obaliła wszystkie zarzuty, czynione Niemcom, jakoby prowadziły wojnę zdobywczą. Co więcej, propozycya ta uczyniła jakiekolwiek pośrednictwo ze strony państw neutralnych zbytecznem. — Dzisiaj nie potrzeba już żadnego pośrednictwa, rokowania pokojowe mogą się bezpośrednio rozpocząć.

»Nationalztg.« oświadcza: Należy podnieść, że chodzi tu nie o właściwe rokowania pokojowe, tylko o propozycyę cesarską co do rozpoczęcia rokowań pokojowych.

»Lokal-Anzeiger« oświadcza: Nie należy oczekiwać, aby święta Bożego Narodzenia przyniosły spełnienie życzeń pokojowych. Stało się jednak dobrze, że raz wreszcie uroczyście i poważnie wskazano na możliwość pokoju. Niemcy i ich sprzymierzeni mogli odważyć się na ten krok, gdyż właśnie teraz są pewniejsi zwycięstwa niż kiedykolwiek. Propozycya nasza nie jest bynajmniej dowodem słabości, przeciwnie dowodzi ona, iż jesteśmy świadomi naszej siły.

Oświadczenie soc. dem. wspólności pracy.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Berlin, 14 grudnia.

„Tageblatt“ ogłasza oświadczenie socyalno-demokratycznej wspólności pracy w sprawie propozycyi pokojowej. W oświadczeniu tem domaga się, by we wszystkich krajach niedwuznacznie odrzucono myśl aneksyi obcego obszaru i politycznego, gospodarczego, czy wojskowego poddania jakiegokolwiek narodu pod inną władzę państwową, oraz domaga się podania warunków pokojowych. Oświadczenie protestuje przeciw temu, że parlament wczoraj przez odrzucenie wniosku otwarcia dyskusyi nad mową kanclerza sam się wyłącza poza nawiasa.

Wrażenie w Sofii.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Sofia, 14 grudnia.

Odczytanie noty z propozycyą podjęcia rokowań pokojowych przez prezydenta ministrów Radosławowa uczyniło wielkie wrażenie. Ogromne tłumy ludności czekały przed gmachem sobrania. W mieście panuje wielkie poruszenie. Krok sprzymierzonych, który był niespodzianką, oceniają koła polityczne bardzo rozmaicie. W każdym razie widzą w tem uroczystą manifestacyę sprzymierzonych celem zadokumentowania chęci wstrzymania kroków nieprzyjaznych, które całą Europę pławią we krwi.

Narady w Rzymie.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Rzym, 14 grudnia.

Rada ministrów powołana została na dzień wczorajszy, chociaż przedwczoraj odbyła 3-godzinne posiedzenie.

Choroba Lloyda George'a i Asquitha.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Londyn, 14 grudnia.

Izba gmin, która wczoraj znowu się zebrała, wobec nieobecności Lloyda George'a i Asquitha z powodu choroby, zgodziła się na to, aby **wyczerpujące oświadczenie co do programu rządu, oraz dyskusyę nad tem odroczyć do najbliższego tygodnia.**

Stanowisko Wilsona.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Waszyngton, 14 grudnia.

(Reuter). W imieniu Wilsona oświadczono, że **interesuje się on bardzo propozycyami niemieckiemi, lecz nie złoży żadnego oświadczenia, zanim nie dowie się, jak je przyjmą państwa koalicyi.**

Niektóre koła urzędowe wyrażają zapatrywanie, że mocarstwa centralne postawiły taki wniosek, ponieważ są przekonane, że niema nadziei, by Wilson sam uczynił teraz upragnione przez nie propozycye. Dyplomaci neutralni powątpiewają, żeby z nieco teatralnej inicyatywy Niemiec mogły wypłynąć jakiekolwiek rezultaty.

Wojna.

Komunikat austro-węgierski.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Wiedeń, 14 grudnia.

Urzędowo ogłaszają dnia 13 grudnia 1916:

Wschodni teren wojny.

Grupa wojsk generała marszałka polnego Mackensena: **Nieprzyjacielski opór nad Jalomitą został złamany. Ustępującego nieprzyjaciela ściga się. Austro-węgierskie i niemieckie wojska zbliżają się do Buzeu. Rumuni pozostawili znowu w naszem ręku 4.000 jeńców.**

Front wojsk generała pułkownika arcyksięcia Józefa: Rosyjskie ataki na zachód i północny zachód od Okna trwają dalej. Także wczoraj pozostały one zupełnie bez rezultatu.

Po złamaniu się w rannych godzinach pełnych strat wysiłków Rosyan, panował u armii generał-pułkownika v. Koevessa względny spokój.

Front wojsk generała polnego marszałka ks. Leopolda bawarskiego: Prócz skutecznych wypraw nad Bystrzycą Sołotwińską nic ważnego.

Włoski i południowo-wschodni teren wojny.

Bez zmiany.

Zastępca szefa sztabu generalnego,
von Höfer, mpp.

Komunikat niemiecki.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Berlin, 14 grudnia.

Biuro Wolffa donosi: Wielka główna kwatera ogłasza dnia 13 bm.:

Zachodni teren wojny.

Oprócz chwilami żywszego ognia artyleryi w obszarze Somme i Mozy, jakoteż nocnych starć patroli, u wszystkich armij nie było żadnych większych działań bojowych.

Wschodni teren wojny.

Front księcia Leopolda bawarskiego: Niema nic istotnego.

Front generała pułkownika arcyksięcia Józefa: **W Karpatach lesistych wielokrotnie własne skuteczne walki patroli. Na siedmiogrodzkim froncie wschodnim także wczoraj niemieckie i austro-węgierskie wojska odparły rosyjskie ataki. W górach Györgyö i z obu stron doliny Trotusul oddziały wywiadowcze, prące za uciekającym przeciwnikiem, stwierdziły znaczne straty nieprzyjaciela i przyprowadziły jeńców.**

Grupa wojsk marszałka Mackensena: **Nieprzyjaciel, który wzmocniony rosyjską konnicą, usadowił się ponownie nad silnie wezbraną Jalomitą, jest znowu w pełnym odwrocie ku północnemu wschodowi. Armia dunajowa i IX-ta prą na całym froncie. Przy drodze do Buzeu zyskaliśmy znacznie na terenie i wczoraj wzięliśmy tam i w górach znowu przeszło 4.000 jeńców.**

Front macedoński: **Po klęskach ostatnich dni panował spokój nad Czerną, Strumą i na wybrzeżu.**

Pierwszy generalny kwatermistrz
Ludendorff.

Komunikat bułgarski.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Sofia, 14 grudnia.

(Agencya telegraficzna bułgarska). Sprawozdanie bułgarskiego sztabu generalnego z 13-go grudnia:

Front macedoński: Na całym froncie tylko słaby ogień artyleryi z obu stron. Miejscami potyczki patroli.

Front rumuński: W Dobrudży średni wzajemny ogień artyleryi. **We wschodniej Wołoszczyźnie sprzymierzone wojska przekroczyły w niektórych punktach rzekę Jałomicę.**

Zmiana w dowództwie francuskiem.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Paryż, 14 grudnia.

Urzędownie donoszą:

Generał Nivelle został zamianowany naczelnym komendantem armii północnej i północno-wschodniej, generał Gouraud zaś jako następca Lyautey'ego generalnym rezydentem Francyi w Maroku.

Sienkiewicz w Ameryce.

(Dokończenie.)

Tymczasem drukowały się w *Gazecie polskiej* nadsyłane przez Sienkiewicza z za oceanu świetne jego *Listy z podróży*, po których nastąpiły z kolei świetniejsze jeszcze *Szkice amerykańskie*. Te ostatnie pisał Sienkiewicz w Kalifornii południowej, w »błogosławionej dolinie Anaheimskiej«, będącej »prawdziwym rajem«.

Żył tam na łonie najcudniejszej podzwrotnikowej przyrody, najwięcej czasu spędzając na polowaniu na grubego zwierza. Stamtąd to pisał do *Gazety polskiej*, że w Anaheimie (małem miasteczku, zamieszkałem przeważnie przez Niemców i Hiszpanów), »najniebezpieczniejszemi istotami dla myśliwców są chyba *sinoritas* hiszpańskie, odbijające się biało na ciemnem tle palm, jak zaziemskie zjawiska. Jest to jednak niebezpieczeństwo, od którego się nie ucieka, ale na które idzie się na oślep. Otóż widzicie, że mi tam mogło być dobrze i... było dobrze«[1]).

Z Anaheim, gdzie go w końcu znudziło tamtejsze »sielankowe życie«, gdy mu się sprzykrzył »brak cieniów w obrazie«, przeniósł się »młody myśliwiec« do położonego nad samym brzegiem oceanu Anaheim-Landing i tu przemieszkał czas jakiś zupełnie sam, mając za jedynych towarzyszy prócz swej »menażeryi« (psa, borsuka i orła z przestrzelonem skrzydłem) »kilku majtków-rybaków, po większej części Norwegów i młodego niemczyka-oberżystę, stołującego tychże rybaków«. Tutaj, poza godzinami spędzanemi na łódce, którą jeździł do pobliskiej wyspy Santa Catarina, poza godzinami spędzanemi na polowaniu, poza godzinami przegawędzonemi z owymi rybakami, pisał dalszy ciąg *Selima-Mirży*, a któregoś wieczoru, gdy Norwegowie wyjechali na morze, zasiadł w swym alkierzu, i pod wpływem tęsknoty za krajem, obudzonej przed paru dniami klangorem przelatujących żórawi, wyszły mu z pod pióra następujące słowa:

»We wsi Barania Głowa, w kancelaryi wójta gminy, cicho było, jak makiem siał«...

I zaczął pisać swe słynne *Szkice węglem*[1]). Skończył je »w puszczy«, w górach Santa Ana, w domku skwatera, gdzie odcięty od świata, oddalony o 70 mil od San Diego, przemieszkał całą jesień, wiodąc życie leśne, myśliwskie i pisząc po parę godzin dziennie (przytem rozpierał się »jak Wolter w swoim fotelu« w krześle z czerepu wołowego, wysłanem wiązką mchu między rogami).

Wśród takich okoliczności doczekał się przyjazdu Modrzejewskiej z mężem i rodziną. Zjechano się w Anaheim. Modrzejewska w swych *Wspomnieniach i wrażeniach* tak pisze o tem spotkaniu:

»Na dworcu oczekiwała nas cała nasza wychodźcza gromadka wraz z Sienkiewiczem, który powrócił z Anaheim-Landing i ukazał nam się silny, zdrowy i rumiany, tak, że mój mąż dziwił się takiej zmianie. — Zawdzięczam to kąpielom w oceanie — odparł młody powieściopisarz — i powietrzu morskiemu; w żadnym zaś razie nie zawdzięczam tego próżnowaniu, bo robota idzie mi nieźle: napisałem właśnie nowe *Szkice węglem*, które chętnie wam przeczytam przed wysłaniem do druku«.

Ale już po kilku tygodniach pobytu w Anaheim przyszła kolej na szalone napady... nostalgii. »Sienkiewicz — opowiada Modrzejewska — siadywał na progu z łokciami na kolanach i chwilami kąsał szczękami powietrze; pewnego wieczoru zdybaliśmy znów Paprockiego, jak płakał, wsparty o drzewo; i tak spostrzegliśmy, że nas męczy tęsknota za krajem«. Ażeby ją zmódz zmianą wrażeń »przeniesiono się do Anaheim-Landing, gdzie Sienkiewicz robił honory... puszczy, pokazując najciekawsze miejsca, ulubione swe zakątki i ścieżki, oraz pałac, w którym przemieszkiwał i pisywał swe szkice«.

Lecz ostatecznie wrócono do Anaheim, gdzie niebawem przybył w gościnę także i kapitan Piotrowski. »Po powrocie do Anaheim (opowiada Modrzejewska) zastaliśmy w domu list kapitana Korwina Piotrowskiego. Kapitan, który przy naszem wylądowaniu w San Francisco powitał nas na czele Polonii kalifornijskiej, a potem zaprzyjaźnił się z nami wielce, przyrzekł był nam na usilne z naszej strony nalegania, że spędzi u nas z tydzień w nowej naszej siedzibie. Otóż teraz zapowiedział listownie swój przyjazd. Więc zabraliśmy się odrazu do przygotowań na przyjęcie takiego gościa, zaczynając od wstawienia do bawialni łóżka w miejsce kanapy. Najważniejszem wszakże zagadnieniem było ułożenie kulinarnego programu, kapitan bowiem lubił jeść dobrze i dużo, gdyż jego okazała postawa wymagała intenzywnego odżywiania«.

Z kolei przeniesiono się do San Francisco, gdzie Modrzejewska zaczęła się przygotowywać do występów na scenach amerykańskich, a Sienkiewicz w dalszym ciągu pisał swe *Listy z Ameryki*, *Selima-Mirżę*, oraz pełną humoru *Komedyę pomyłek*. Nadto snuły mu się w głowie pomysły do całego szeregu nowel i obrazków z życia amerykańskiego, które zarazem miały się stać perłami beletrystyki polskiej, jako *Orso*, *Przez stepy*, *Sachem*, *Wspomnienie z Maripozy*, *Latarnik*. Z czasów tego pobytu Sienkiewicza w San Francisco zapisała Modrzejewska następujący arcyciekawy szczegół o przyszłym twórcy Trylogii: »Do dawnego pokolenia należał również inny weteran z powstania listopadowego, sędziwy kapitan Wojciechowski, stary towarzysz Piotrowskiego, znany w Kalifornii jako »kapitan Francis«. U niego to przemieszkiwał obecnie Sienkiewicz po swym przyjeździe z Anaheim. Ja nie znałam go bliżej: pamiętam tylko, że był bardzo wysoki, bardzo chudy i małomówny. Opowiadał mi Sienkiewicz, jak raz w dzień słoneczny przechadzał się piaszczystą drogą z zażywnym i barczystym kapitanem Piotrowskim i chudym, jak tyka, kapitanem Wojciechowskim, a idąc w środku między nimi, zobaczył na drodze cień własny pomiędzy cieniami dwóch owych kapitanów: małą a zwinną sylwetkę pomiędzy otyłą i zamaszystą postacią Piotrowskiego i chudą, wysoką a cichą figurą Wojciechowskiego. I ta dziwna trójca cieniów tak uderzyła jego wyobraźnię, iż mówił, że coś o tem napisze. Wówczas nie napisał: kto wie jednak — bo dziwne bywają drogi myśli twórczej — czy wspomnienie tej trójcy cieniów nie było Sienkiewiczowi później podnietą do stworzenia niezrównanej trójcy epicznej: Zagłoby, Podbipięty i Wołodyjowskiego«.

Doczekawszy się pierwszych tryumfów Modrzejewskiej na scenach amerykańskich, spotkał się z nią Sienkiewicz raz jeszcze w Nowym Yorku. »W tym to czasie — pisze znakomita artystka w swych pamiętnikach — Sienkiewicz w drodze do Europy, zatrzymał się w Nowym Yorku. Gdy przyszedł mię odwiedzić, wyglądał ze swej powrotnej podróży tak zadowolony, że szczerze gratulowałam mu zakończenia dobrowolnego wygnania z kraju, »gdzie kwitną cytryny« i powrotu do kraju zasp śnieżnych i sanny«.

Ferdynand Hoesick.

[1]) Listy z podróży, tom I. str. 240.

[1]) Zob. szkic p. t. Żórawie, drukowany w Kuryerze Warsz. z d. 1 stycznia 1896 r.

Berlin, 14 grudnia.

Rada stanu w Polsce będzie zwołana prawdopodobnie przed Bożem Narodzeniem. Składać się ona będzie z osobistości z całego obszaru obu okupacyj Królestwa, tj. austryackiej i niemieckiej. Na komisarza rządowego przy Radzie stanu proponowany jest ze strony niemieckiej bawarski starszy radca rządowy Lerchenfeld, zastępcą jego będzie prawdopodobnie radca rolniczy Zychliński.

Arc. Karol Stefan we Lwowie.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Lwów, 14 grudnia.

Przedwczoraj o godz. 2 min. 15 po południu przybył do Lwowa arcyksiążę Karol Stefan. Ponieważ oficyalnego przyjęcia nie było, na dworcu powitał go tylko komendant miasta generał-major Rimml. Arcyksiążę, któremu towarzyszy w podróży adjutant porucznik marynarki hr. Pachta-Rayhofen, udał się z dworca do Zakładu ociemnych przy ul. św. Zofii, celem odwiedzenia ociemniałych w wojnie inwalidów. Przybycia jego oczekiwał Stanisław hr. Mycielski, kierownik zakładu p. Radwański, ks. kanonik Badeni, dr Wodziński i p. Ekielski, oraz kilka osób opiekujących się ociemniałymi inwalidami, mianowicie hrabina Karolina Dzieduszycka, pani Jadwiga Schrammowa i hr. Maurycy Mycielski. Arcyksiążę zwiedził szczegółowo wszystkie sale zakładu, gdzie przebywali inwalidzi. Każdego z osobna zaszczycił rozmową, wypytywał się o życzenia i projekty na przyszłość. Arcyksiążę każdemu żołnierzowi ofiarował paczkę papierosów i banknot stukoronowy. W dalszym ciągu swojej bytności w zakładzie arcyksiążę, który rozmawiał po polsku, kazał przywołać inwalidów-żołnierzy, pochodzących z Kołomyi i oświadczył, że specyalne pozdrowienie przywoził dla nich od cesarzowej Zyty, która z radością przypomina sobie chwile swego pobytu w tem mieście. Następnie przemówił do dostojnego gościa hr. Stanisław Mycielski.

Arcyksiążę złożył na ręce kierownika zakładu 4.500 K., wyrażając życzenie, aby ich użyto na gwiazdkę dla inwalidów.

W ciągu popołudnia arcyksiążę złożył wizyty arcybiskupom Bilczewskiemu i Theodorowiczowi. Wieczorem spożył obiad u komendanta grupy armii Boehm-Ermolliego, a o godz. 10.25 w nocy opuścił nasze miasto.

O państwo i wojsko polskie.

Pod powyższym tytułem zamieszcza „Ziemia Lubelska“ następującą korespondencyę:

Warszawa, 8 grudnia.

Ogłoszono statuty tymczasowej Rady Stanu. Nowe postanowienie w tej sprawie — wyniki ostatnio odbytych w Warszawie konferencyi austryacko-niemieckiej uwzględniają zasadnicze postulaty postawione w tym kierunku przez polską delegacyę w Berlinie i Wiedniu przed ogłoszeniem manifestu z dnia 5 listopada. Stwarzają one rzetelne podstawy dla polskiej polityki czynnej, której zadaniem budować konsekwentnie, a celowo, proklamowaną państwowość polską. Tem dziwniejszem wydać się może stanowisko w tej sprawie niektórych sfer politycznych. Mamy tutaj na myśli w pierwszym rzędzie narodową demokracyę i kiepskich epigonów i mocodawców K. Dmowskiego. Ten ostatni protestuje przeciwko niepodległości polskiej w prasie zagranicznej. Jego zwolennicy polityczni w kraju postanowili sobie do końca wojny zachować ścisłą neutralność. Wszystko zatem — co tę neutralność niszczy — wszystko co przeciwstawia się w Królestwie Polskiem państwowości rosyjskiej — wszystko to spotyka się ze zręcznem, a zaciekłem zwalczaniem ze strony nar. demokratów.

Nie ma żadnych poczynań w Polsce bez odpowiednio zorganizowanej, zaopatrzonej w odnośne kompetencye Rady Stanu — rozbrzmiewało do niedawna zdrowe — a powszechne w Polsce hasło. A gdy ta Rada Stanu przyszła, żądamy Sejmu, przez Sejm upełnomocnionego Rządu polskiego. Wnioskując z dzisiejszej sytuacyi politycznej, możemy być pewni, że kiedy Sejm przyjdzie — odrzucać będą wówczas jego kompetencyę ci, których nie zadowolni jego układ. Temu rozumowaniu nie znajdziesz końca. Odrzuci ono w konsekwencyi króla polskiego i wogóle państwo polskie — gdyż jest ono Polakom... narzucone przez państwa centralne.

Rozumowanie to podyktowane jest złą wolą — nie płynie ono wcale z troski o dobro rzeczy publicznej — lecz wynika z zasadniczego stanowiska bierności i bojkotu państwowości polskiej. Są też wyraźne objawy, że to stanowisko znajduje coraz więcej należytą w społeczeństwie ocenę, co zatem pójdzie, znajdzie i należytą odprawę. Bo czyż nie jest ze stanowiska polskiej państwowości skandalem, że niektórzy panowie stawiają jako warunek wstąpienia do Rady Stanu, aby ta pierwsza polska instytucya rządowa nie miała żadnych kompetencyi w sprawach wojska polskiego. Od skreślenia ustępu o współdziałaniu Rady Stanu w sprawach wojskowych uzależniają oni swój do niej akces. Jednem pociągnięciem pióra przekreślają w ten sposób zasadniczą zdobycz w kompetencyi Rady — owoc długich i konsekwentnych starań — niejednokrotnie tych osób i ugrupowań, które się później szkaluje za nie dość silne stawianie sprawy wobec Niemców czy Austryaków.

Wszystkie to objawy demoralizacyi politycznej nie byłyby groźne — gdyby nie zamęt i rozbicie w obozie czynu.

Paradoksalne to bowiem, a jednak prawdziwe. Centralny Kom. Nar. bojkotując w sposób zdecydowany sprawę wojska polskiego, organizując napaści na osoby i instytucye legionowe — równocześnie usiłuje zmontować za kulisami sojusz polityczny z nar. demokracyą i jej nielicznymi adherentami z obozu prawicy. Podstawa moralna dla tego sojuszu według poglądów jego autorów, istnieje. I jedna i druga grupa usiłuje odwlec organizacyę wojska polskiego, w możliwie najdalszą przyszłość. Jedną i drugą grupę polityczną łączy ze sobą najzupełniejsza wspólność metod działania politycznego. Centralny Kom. Nar. bowiem zdał z jaknajlepszym wynikiem egzamin, że umie stosować teror polityczny w stosunku do swoich przeciwników — sposób nie gorszy od partyi p. Dmowskiego. Narodowa demokracya zdawna więc popierała po cichu destrukcyjną robotę Centralnego Kom. Nar., udzielając gościny jego komunikatom w swoich dziennikach, aprobując stanowisko tej organizacyi i jego wojskowego mocodawcy w sprawie rozbicia Legionów, usiłując przy ich pomocy tak w kraju, jak i zagranicą reklamować leaderów tego ruchu — osłabiać też obóz pozytywnej i celowej pracy.

Faktem jest, że złączenie się tych dwóch wytycznych może być tylko chwilowem, a wspólność idei jest tylko pozorna. Bojkotując na razie wojsko polskie, Centralny Kom. Nar. i nar. dem. wychodzą z dwóch odmiennych a zasadniczo różnych przyczyn. Fakt ten nie odgrywa żadnej roli dla praktycznego polityka. Dla niego zbyt często niestety u nas wyzyskanie przejściowe chwili jest nakazem działania. Jest więc u nas rzeczą powszechnie znaną, że przybyły z Krakowa dr S. jakoby nietylko w swojem imieniu usiłuje doprowadzić do porozumienia pomiędzy Centralnym Kom. Nar. a narodową demokracyą. Konferencye, jakie się w tym kierunku odbywają, dzielą pomiędzy sobą rolę. P. P. S. radaby zachować dla siebie wojsko — narodowa demokracya kompetuje o wewnętrzne urządzenie kraju. Istnieje jakoby możliwość stworzenia wspólnego programu na dzisiaj — w sprawie wojska polskiego. W konsekwencyi tych narad i wywołanego tem nastroju, rozmaici przyjaciele nasi przyjezdni z Szwajcaryi, wpadają na pomysł spowodowania powrotu do kraju p. R. Dmowskiego. Oczywiście pertraktacye powyższe mają na celu wyłączenie obozu centrum, który twardo i świadomie trwa na zasadniczem stanowisku, nie ulegając przejściowym a zasadniczym załamaniom. Ta konsekwencya, zjednuje mu coraz więcej zwolenników, tak, że spokojnie czekać możemy na skutki tych karykaturalnych pomysłów, które rozlecą się przed ich realizacyą, a skompromitują jedynie obydwie strony, wprowadzając przez to oczyszczanie atmosfery życia publicznego.

Jak »Naprzód« donosi, brygadyer Piłsudski wyjechał 12 b. m. do Warszawy, powołany tam przez generał-gubernatora Beselera.

Dodatki dla nauczycieli szkół średnich.

Donoszą nam z Wiednia:

Nauczyciele średnich i niższych państwowych zakładów naukowych otrzymają ponownie jednorazowe dodatki do płac, przyznane im tymczasowo w roku ubiegłym z powodu niezałatwienia przez parlament pragmatyki służbowej dla nauczycieli.

Nauczyciele stali (dyrektorowie, profesorowie) tych zakładów naukowych, mający IX albo wyższą klasę rangi, a pracujący w szkołach średnich albo w równorzędnych zakładach naukowych państwowych, otrzymają do drugiego, czwartego i piątego dodatku pięcioletniego (kwinkwennium) jednorazowo po 100 koron, a dyrektorowie oprócz tego po 200 koron do dodatku funkcyjnego. Nauczyciele w szkołach ćwiczeń i równorzędni im nauczyciele otrzymają do tych dodatków pięcioletnich po 80 koron jednorazowo.

Suplentom szkół średnich i równorzędnych zakładów naukowych pobierającym w roku szkolnym 1915/16 normalną remuneracyę roczną zostanie uzupełniona do kwoty 2.100 koron, zastępcom nauczycieli szkół ćwiczeń do kwoty 1.800 koron, zaś asystentom do kwoty 1.600 koron — a to przez jednorazowe dodatki. — Prócz tego suplenci i asystenci po 2, 4 i 6. latach pracy otrzymują dodatki jednorazowe do wysokości 10.20, względnie 30 procent powyższej uzupełnionej remuneracyi rocznej.

Przyznane w roku ubiegłym dodatki do emerytur i zaopatrzeń pozostają tymczasowo nadal w mocy.

Wiślana falo!

Wiślana falo, rusałczana,
Wawelskich baszt powierna głębio!
tobie jest wieść o chwale zdana,
w tobie się moce żywych kłębią,
Ty ZAMEK wiążąc ze STOLICĄ,
narodu płyniesz krwią, tętnico.

Ty skarby kryjesz, falo płowa,
ty z szumem dawnej niesiesz sławy
koronę królów od Krakowa
do stóp idącej w bój Warszawy
i stamtąd zasię do Wawelu
wracasz do serca twego celu.

Wiślana falo, rusałczana!
Ty spławiasz marzeń polskich statki
na morze, w bezdnie Lewiatana
i śpiewasz kresom piosnkę MATKI,
co ponad źródłem pochylona,
od wieków pręży swe ramiona...

Wiślana falo, nieskończona!

TADEUSZ SZANTROCH.

22. XI. 1916 r.

Subskrybujcie na V pożyczkę wojenną.

Kronika.

Kraków, 14 grudnia.

Nabożeństwo o szczęśliwe rządy. W sobotę, dnia 16 b. m., zostanie odprawione o godzinie 9 rano w katedrze na Wawelu uroczyste nabożeństwo na intencyę cesarza Karola I. i cesarzowej Zyty o błogosławieństwo Boże i długoletnie pomyślne rządy.

Bezpłatne zupy dla ubogiej dziatwy szkolnej w Krakowie. W dniu wczorajszym wydały miejskie kuchnie obywatelskie w Krakowie około 400 porcyj zupy dla ubogiej dziatwy w szkołach ludowych przy ulicy Szujskiego, Rajskiej i Loretańskiej. — W dniach najbliższych akcya ta rozszerzoną będzie także na inne zakłady szkolne w Krakowie, gdyż namiestnictwo galicyjskie przyrzekło na ten cel poparcie przez dostarczenie odpowiedniej ilości prowiantów.

Sieroty wojenne. Pod przewodnictwem wiceprezydenta p. Sarego odbyło się wczoraj posiedzenie Centralnego Komitetu opieki nad żydowskiemi sierotami wojennemi; na posiedzeniu tem złożył p. Sare wyczerpujące sprawozdanie z czynności Komitetu, zaznaczając, że w dniach najbliższych otwarty zostanie w Rzeszowie zakład dla sierót wojennych. Członek Komitetu centralnego, dr Rafał Landau, postawił wniosek o wynajęcie realności w Krakowie na dom dla sierót wojennych, a po przeprowadzeniu dyskusyi, w której brali udział pp.: drowa Warschauerowa, dr Hirsch i dr Thon, projekt ten uchwalono. Na zebraniu podniesiono również myśl założenia zakładu dla sierót wojennych w Tarnowie, gdzie przebywa znaczna ich liczba.

Wystawa gwiazdkowa wyrobów, wykonanych przez chorych i rannych żołnierzy i legionistów w tutejszych szpitalach wojskowych (ulica Wiślna 3), będzie przez trzy dni zamknięta celem uzupełnienia wysprzedanych przedmiotów. W niedzielę, dnia 17 b. m., nastąpi ponowne otwarcie wystawy. — Zamknięcie wystawy ostateczne nastąpi dnia 19 b. m., wieczorem.

Członków Związku gospodarczego, którzy zamierzają pobierać mąkę bezpośrednio ze „Związku“ uprasza się, by w lokalu „Związku gospodarczego“ (ul. rabina Meiselsa 20) składali swoje legitymacye białe na pobór mąki, które Związek następnie wymieni na różowe.

Kurs dla sanitaryuszów. W dniu dzisiejszym rozpocznie się w miejskim Urzędzie zdrowia kurs dla dezynfekcyonaryuszów i sanitaryuszów. Warunki zapisania się na kurs przejrzeć można w miejskim Urzędzie zdrowia, ulica Poselska l. 12, parter, magistrat.

Z krakowskiego Koła Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych. W niedzielę, dnia 17 b. m., o godzinie 12 w południe odbędzie się w auli uniwersytetu Jagiellońskiego uroczyste posiedzenie Krakowskiego Koła Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych ku czci ś. p. Henryka Sienkiewicza. — Posiedzenie zagai prezes profesor uniwersytetu Jagiellońskiego Ignacy Chrzanowski, poczem wygłoszą przemówienia: profesor A. Balicki, prof. uniwersytetu Jagiell. dr J. Łoś, prof. dr J. Ujejski, profesor J. Wiśniowski i dyrektor R. Zawiliński. Goście, wprowadzeni przez członków, mile widziani.

Posady nauczycielskie w Chełmszczyźnie. Kandydatki nauczycielskie z maturą, które zechciałyby objąć posady nauczycielek w Chełmszczyźnie, mają zgłosić się w biurze Rady szkolnej okręgowej miejskiej (Podzamcze l. 1) w niedzielę, dnia 17 b. m. o godzinie 10 przed południem.

Uniwersytet ludowy rozpoczął działalność we wszystkich swoich działach. W listopadzie biblioteka Uniwersytetu ludowego wypożyczyła 3.940 czytelnikom 4.416 tomów. Czytelnia pism, otwarta codziennie od 11—1 i od 4—9, cieszyła się liczną frekwencyą. — Kursy muzyczne odbywają się w trzech kompletach. Pogadanki dla dzieci odbywają się co niedzielę w Domu ludowym w Podgórzu, oraz w sali przy ulicy Zwierzynieckiej l. 14 w godzinach od 3—5 po południu. Wykłady dla chorych z dziedziny nauk przyrodniczych i historyi odbywają się codziennie w szpitalach garnizonowych.

W styczniu rozpocznie się zbiorowa nauka czytania i pisania dla analfabetów w szpitalach, oraz wykłady publiczne w sali Uniwersytetu ludowego przy ulicy Dunajewskiego. W czasie między 25 a 31 b. m. odbędzie się w uniwersytecie ludowym kurs dla działaczów oświatowych i kurs bibliotekarstwa.

Koncert Wandy Landowskiej. W piątek, dnia 15 b. m., o godzinie 7½ wieczór odbędzie się w sali »Sokoła« koncert sławnej artystki Wandy Landowskiej. Świetna odtwórczyni starych mistrzów zaprodukuje nam na archaicznym instrumencie niezrównane perły jej repertoaru. Produkcyę artystki poprzedzi krótką konferencyą dr Józef Reiss. Niezwykła audycya obudziła wielkie zainteresowanie wśród naszej muzykalnej publiczności.

Z teatru miejskiego. Dzisiaj doskonała komedya satyryczna E. Knoblaucha »Faun« z p. Jerzym Leszczyńskim w kapitalnej jego roli tytułowej; jutro dramat Rittnera »W małym domku«, cieszący się wielkiem powodzeniem. Na sobotę przygotomuje scena miejska lekką a pełną wytwornego humoru komedyę Pawła Gavault'a pod tytułem »Pomysł panny Franciszki«. Znany u nas dobrze autor »Szalonej dziewczyny«, która odniosła tak wielki w Krakowie sukces, snuje w wystawianej obecnie komedyi z właściwą sobie pogodą i pomysłowością interesującą akcyę, pełną humoru i finezyi francuskiej. Doskonałą obsadę tworzą pp.: Jarszewska, Kamińska, Kosmowska, Feldman, Jednowski, Stanisławski, Noskowski i Mierzejewski. Reżyseruje p. Zygmunt Noskowski.

Z miejskiego teatru ludowego. Dzisiaj po raz pierwszy wyborna krotochwila Abrahamowicza i Ruszkowskiego »Teść« z p. Pilarskim w roli tytułowej; jutro melodyjna operetka węgierska »Księżniczka czardasza« E. Kalmana z pp. Krajewską, Olańską, Millerem i Minowiczem w partyach głównych.

W sobotę po południu dla młodzieży szkolnej doskonała komedya Z. Przybylskiego »Wicek i Wacek«; wieczorem »Księżniczka czardasza«.

Wydawnictwo wzorów mebli. W celu zgromadzenia jak największego materyału projektów i okazów meblowych, mających służyć za wzór przy wykonywaniu urządzeń mieszkalnych dla domów, wojną zniszczonych, zwraca się krajowy Patronat przemysłowy do architektów, artystów, zawodowych konstruktorów, stolarzy i tych, którzy takie projekty lub wzorowe meble posiadają, aby w sprawie omówienia warunków ich opublikowania, względnie zużytkowania w projektowanem wydawnictwie wzorów meblowych, zgłosili się listownie lub osobiście w centralnem biurze stolarskiem krajowego Patronatu przemysłowego w Krakowie, Rynek 33, II piętro.

Wieczorek uczniów. W poniedziałek dnia 18 grudnia 1916 w sali Towarzystwa technicznego (ul. Straszewskiego l. 28) odbędzie się staraniem uczniów kl. VI A gimn. III. wieczorek o godzinie 6 min. 30. Na program złożą się produkcye muzyczne, oraz komedya Al. Fredry „Zemsta“, reżyserowana przez znanego i cenionego artystę teatru miejskiego p. Zygmunta Noskowskiego. Bilety w dzień wieczorku w sali do nabycia od godziny 5. Czysty dochód na wdowy i sieroty po legionistach.

Masarnia miejska w Krakowie. — We wtorek otwarto masarnię miejską, której zadaniem głównem ma być zaopatrywanie kuchni obywatelskich w mięso i tłuszcze wieprzowe, oraz także wyroby masarskie, jak kiszki i kiełbasy. Masarnia ta mieści się przy rzeźni miejskiej w Podgórzu i obliczoną jest na bicie tygodniowo od 15 do 20 sztuk nierogacizny. Zaopatrzono ją w odpowiednie maszyny do siekania i mięszania mięsa, nadziewania kiełbas i t. p., oraz kotły do gotowania i piec do wędzenia.

Masarnię zwiedziła wczoraj komisya, której przewodniczył wiceprezydent miasta p. Federowicz. W komisyi wzięli udział członkowie komisyi aprowizacyjnej radcy miejscy: Adelmann, dr Lang, Mitasiński i dr Schneider, z ramienia magistratu st. radca dr Zawadzki, oraz reprezentanci budownictwa miejskiego i Urzędu zdrowia. — Po obejrzeniu zakładu, który, mimo czasów wojennych i trudności przy budowie, okazał się celowym i należycie wykonanym, puszczono go z polecenia wiceprezydenta miasta Federowicza bezzwłocznie w ruch.

Mięso królicze, które zdobywa sobie w Krakowie coraz większe koła odbiorców, dzięki swojej dobroci i taniości, sprzedawane będzie w najbliższą sobotę i niedzielę w jatce urzędniczej na podwórzu gmachu akcyzy miejskiej, przy ulicy Kopernika l. 1. Cena wynosi 4 K 40 h za 1 kg.

Rekwizycya metali. Magistrat krakowski podaje do wiadomości, iż w dniach 15 i 16 b. m. odbywać się będzie dodatkowy odbiór zarekwirowanych metalowych przedmiotów. W dniach tych urzędować będzie komisya odbiorcza dla rekwizycyi metali w domu przy placu św. Ducha l. 4 (gmach szkolny) w godzinach od 9 rano do 12 w południe i od 3 do 5 po południu. Wszyscy interesowani winni w tym terminie objęte rekwizycyą sprzęty i metale do tej komisyi niezawodnie zgłosić i dostarczyć, gdyż w razie przeciwnym narażą się na przykre następstwa karne. Przetrzymywanie takich przedmiotów jest bezprawne i podlega karze.

Sprzedaż choinek. Część Rynku krakowskiego obok pomnika Mickiewicza zieleni się od paru dni laskiem świeżych choinek na drzewka wigilijne, przywiezionych przez handlarzy z powiatu myślenickiego, którzy sprzedają je po 3—4 kor., tłomacząc się wielkimi kosztami dowozu tych drzewek do miasta. W poprzednich latach dowóz ten w grudniu przed świętami Bożego Narodzenia był znacznie większy.

Przejechanie. Przedwczoraj po godzinie 9 wieczorem najechał szybko pędzący samochód w Rynku u wylotu ulicy Szewskiej na dwie funkcyonaryuszki tramwajowe, przechodzące właśnie linią C—D. Wypadek pociągnął za sobą przykre bardzo następstwa, gdyż jedna z tych kobiet, upadając, poraniła się ciężko i pokrwawiła na twarzy i głowie, a druga odniosła rany na nogach. Jadący umieścili natychmiast obie kobiety w samochodzie i odwieźli je do szpitala. Wypadek wywołał liczne zbiegowisko.

Z Królestwa Polskiego.

Poszukiwanie sił kobiecych. Z komendy obwodowej w Sandomierzu piszą nam:

C. i k. Komenda obwodowa w Sandomierzu poszukuje rutynowanej w rachunkowości siły kobiecej, wymogi: język polski i niemiecki w słowie i piśmie. Płaca dzienna początkowo 6 koron, wolno mieszkanie, opał i światło i bezpłatna podróż do Sandomierza. Podanie własnoręcznie pisane udokumentować odpisami, świadectwo poprzedniego zajęcia lub świadectwem z rachunkowości państwowej, wnosić najdalej do 20 grudnia do c. i k. Komendy obwodowej w Sandomierzu. Pierwszeństwo mają córki oficerów lub urzędników państwowych.

Dyskusya polityczna w Towarzystwie prawniczem. Z Warszawy donoszą: W dniu 10 b. m. odbyło się tu posiedzenie sekcyi prawa państwowego w Towarzystwie prawniczem. Na porządku dziennym był referat p. Adama Dziedzickiego pod tytułem: »Prawno-państwowy charakter stosunku Królestwa Kongresowego do Rosyi«. — W referacie swoim prelegent rozwijał myśl, że kongres wiedeński nie zagwarantował bynajmniej politycznego bytu Polski, że stworzone na kongresie wiedeńskim Królestwo Polskie nie było samoistnym organizmem państwowym, lecz autonomiczną prowincyą Rosyi, że, nadając Królestwu Polskiemu statut organiczny, cesarz Mikołaj stał ściśle na gruncie uchwał kongresu wiedeńskiego. W argumentacyi swojej prelegent powoływał się na noty dyplomatyczne, wymienione pomiędzy Anglią, Francyą i Austryą, stojącemi na gruncie uniezależnienia politycznego Polski, a Rosyą, stojącą na gruncie aneksyi. Następnie przeprowadził gruntowną analizę artykułów »traktatów przyjaźni«, zawartych pomiędzy trzema mocarstwami rozbiorowemi.

Po referacie wywiązała się ożywiona dyskusya.

Otwarcie Muzeum miejskiego w Warszawie w gmachu przy ulicy Podwale nastąpi wkrótce po Nowym Roku. Całość Muzeum miejskiego jest już zorganizowana i składać się będzie z 33-ch działów, a mianowicie:

Budownictwa polskiego i obcego, rzeźby polskiej i obcej, malarstwa polskiego i obcego, rycin, zbiorów kartograficznych, druków jako eksponatów, medali, monet, sfragistyki, biblioteki, szkła i ceramiki, tkanin, haftów, koronek, aplikacyj, przedmiotów metalowych, starożytności żydowskich, ubiorów, mebli, pojazdów, uprzęży i t. p., zbiorów, tyczących się kultury i obyczajów, wnętrz mieszkaniowych, teatru, muzyki, etnografii i prahistoryi, rzemiosła i cechów, rolnictwa, przemysłu i inżynieryi cywilnej, wojskowości, starej Warszawy, pamiątek po znakomitościach polskich, muzeum przyrodniczego.

Poszukiwanie i ściąganie okazów ze wszystkich zakątków Polski odbywa się w dalszym ciągu i nowe przedmioty nadsyłano są nieustannie. Muzeum przedstawiać się będzie imponująco.

Prasa warszawska w roku bieżącym liczyła ogółem 97 wydawnictw, z których 71 było założonych dawniej, a 26 dopiero w ciągu roku bieżącego. — Z ogólnej tej liczby wydawnictw 10 przestało wychodzić w ciągu roku bieżącego. Ma więc w chwili obecnej prasa warszawska ogółem 87 organów, a mianowicie: 15 codziennych (8 pism i okólniki „Dziennik Zarządu Miasta“ i „Rozkaz Naczelnika Milicyi Miejskiej“, wydawany po polsku, 4 żydowskie i 1 niemieckie), 1 półtygodnik (niemiecko polski), 34 tygodniki, 7 dwutygodników, 13 miesięczników, 8 kwartalników, 4 nieregularne i 5 roczników. Pism polskich jest wogóle 77, niemieckich 5 i żydowskich 5.

Zjazd właścicieli nieruchomości w Warszawie. W drugim dniu obrad zjazdu przewodniczył Roger hr. Łubieński. Pierwszy referat wygłosił mec. Olszewski p. t. „Projekt polskiego banku miejskiego“, w którym rozwinął zasady nowej instytucyi finansowej, któraby przyszła w pomoc zachwianym właścicielom nieruchomości, udzielając kredytu do wysokości $^2/_3$ wartości szacunkowej z amortyzacyą w ciągu 66 lat. Nad projektem wywiązała się obszerna dyskusya, w której zabierali głos fachowi bankowcy: p. Adolf Pereti, dyrektorowie A. Czajewicz oraz H. Radziszewski. Projekt odesłano do specyalnie wybranej komisyi.

Ze świata.

Niezwykłe odznaczenie nauczyciela ludowego. Dzienniki budapeszteńskie donoszą: Wedle zwyczaju, podczas koronacyi cesarza austryackiego Karola I. na króla węgierskiego, 24 młodzieńców zostanie pasowanych na rycerzy »złotej ostrogi«. Młodzieńców tych wybierano z pośród arystokracyi węgierskiej, co tym razem będzie także regułą. Ale wojna spowodowała wyjątek. — Oto obecnie wśród wspomnianych młodzieńców znajdzie się siedmiogrodzki nauczyciel ludowy Zoltan Ven, który jako szeregowiec rezerwy zapasowej, wyruszył na wojnę, zdobył sobie wkrótce szlify oficerskie, otrzymał bronzowy, srebrny mały i wielki, tudzież złoty medal waleczności, następnie wojskowy krzyż zasługi, a wreszcie order żelaznej korony.

Pismo polskich oficerów-jeńców. Warszawski „Kuryer Polski“ przynosi interesujące a nieznane szczegóły o piśmie wydawanem w obozie Helmsted w Niemczech, gdzie skupiono jeńców-Polaków, oficerów armii rosyjskiej. Pismo nosi tytuł „Wiarus“, odbijane jest na hektografie; ozdobione jest ilustracyami, które świadczą, że wśród jeńców znajdują się talenty rysownicze. Na okładce „Wiarusa“ znajduje się orzeł polski.

W numerze 2-gim „Wiarusa“ (wyszło go trzy zeszyty) znajdują się ciekawe dane o rozpowszechnieniu się tego pisma. W obozie jest około 130 osób. Przeszło sześćdziesiąt z nich kupiło sobie pierwszy numer „Wiarusa“. Nr 3 w części poświęcono Zaduszkom. Patryotyzm „Wiarusa“ wyjaśniono w artykułach osobnych, jak „Polonus sum“ i „Kilka słów o patryotyzmie“. Wskazań politycznych bliższych, programowych idei niewiele jest w „Wiarusie“, co jest aż nadto wytłomaczone przez warunki wydawnictwa.

Wśród poważnych spraw, któremi się „Wiarus“ zajmuje, znajduje się „Regulamin wojsk pieszych Komenda“, drukowany w każdym numerze, a podający wszystkie polskie terminy techniki wojskowego poruszania masami.

Odbywają się w tym obozie i odczyty. P. Kamieniecki mówił o rozwoju rolnictwa w Królestwie w dobie przedwojennej, p. Borysowski miał poga-

dankę w sprawie oświaty, „Kilka uwag na dobie“, która wywołała ożywioną dyskusyę i oceniła należycie podręczniki Iłowajskich, Rożdestwienskich i innych, a p. Hejduk w trzech odczytach rozwinął tło do swych wykładów Dziejów porozbiorowych. 20 października urządzono w obozie „Dzień pieśni polskiej“.

Ziemniaki w Niemczech. Omawiając sprawy aprowizacyjne w Niemczech, pisze pomiędzy innemi »Berliner Tageblatt«: Jak wiadomo, plan gospodarczy na rok bieżący został pokrzyżowany wielkim tegorocznym nieurodzajem ziemniaków. Zbiór ziemniaków w roku bieżącym przyniósł tylko 21 milionów ton, gdy w roku poprzednim wyniósł 50 do 54 milionów ton. Mimo to na ogół położenie nie jest niebezpiecznem. Przy oszczędności i zmniejszonej porcyi (trzy czwarte funta na głowę dziennie) będzie można dotrwać aż do nowych wczesnych ziemniaków.

Konieczność oszczędzania ziemniaków oddziaływa naturalnie na wypiek chleba. Z dniem 1 stycznia 1917 roku ustaje dodawanie miazgi ziemniaczanej do chleba, a miejsce tej miazgi zajmie mąka jęczmienna. Skutkiem tego zostanie zmniejszony kontyngent jęczmienia dla browarów.

Natomiast porcye mięsa mają być powiększone od lutego roku przyszłego. Mimo to podnosi wspomniane pismo potrzebę oszczędzania zarówno wśród producentów, jako też i konsumentów. Obiegają pogłoski — kończy »Berliner Tageblatt« — które zajmują się zaprowadzeniem przymusowego żywienia masowego. Ten sposób aprowizacyi ma zwolenników w kołach wojskowych.

Nowozdobyte miasta w Rumunii. Z nowozdobytych przez armie mocarstw centralnych w Rumunii najgodniejsze uwagi, obok Bukaresztu, są miasta Ploesti i Sinaia.

Ploesti (czytaj Plojeszti) jest stolicą rumuńskiego okręgu Prahova i liczy około 50.000 mieszkańców, w tem ponad 3000 żydów. W Ploesti znajdował się sąd powiatowy, prefektura, liceum, seminaryum nauczycielskie. Cerkwi oryentalnych jest 29, synagog 3. Miasto Ploesti doszło do wielkiego znaczenia, jako centrum handlu naftowego. Posiada ono liczne rafinerye nafty. Silnie rozwinął się tu także handel wełną. Z Ploesti prowadzi w kierunku południowo-wschodnim linia kolejowa do Bukaresztu, a w północno wschodnim przez Buzeu do Roman.

Sinaia była eldoradem górskiem rodziny królewskiej. Król Karol i Carmen Sylva przemienili dawny klasztor w bajeczną rezydencyę letnią, którą w Rumunii uważano za świętość narodową. Klasztor zbudowany był w roku 1695 przez Spatara Michala Cantacuzinu. Budowę rezydencyi rozpoczęto w roku 1871 wedle dyspozycyi króla Karola, a pod kierownictwem architekty wiedeńskiego, Doderera. Pałac utrzymany jest w stylu staroniemieckim. Król Karol nadał mu nazwę „Pelesz“ od pobliskiego potoku. Wnętrze pałacu posiada wspaniałe urządzenie i bogate zbiory sztuki.

Nieopodal tego pałacu zbudowano niedawno drugi, nazwany Peliszar, dla dzisiejszego króla. Dokoła tych dwu ugrupowały się liczne wille bojarów, jedna wspanialsza od drugiej, które zwłaszcza po zbudowaniu linii kolejowej Predeal—Ploesti wyrastać poczęły, jak grzyby po deszczu.

Odznaczenie. Zarządca krakowskich magazynów wojskowych, p. Władysław Zajączkowski, otrzymał za znakomitą służbę w okresie wojennym krzyż kawalerski orderu Franciszka Józefa z dekoracyą wojenną.

Odznaczenia w armii. Cesarz nadał order żelaznej korony III. klasy z dekoracyą wojenną z uwolnieniem od taksy: podpułkownikowi Stefanowi Kasprzyckiemu, nadkompletowemu w 1 pułku ułanów, przydzielonemu do sztabu generalnego; podpułkownikowi sztabu inżynieryi Janowi Niesiołowskiemu-Gawinowi; — wyrażono po raz drugi ponownie najwyższe pochwalne uznanie rotmistrzowi 6 pułku ułanów Stefanowi Cieńskiemu, oraz rezerwowemu porucznikowi 36 p. dział polowych Józefowi Zachaczewskiemu; wyrażono ponownie najwyższe pochwalne uznanie kapitanom Józefowi Vohlowi w 45 pułku piechoty i Antoniemu Halinowi w 89 pułku piechoty; porucznikom Bazylemu Zającowi w 80 pułku piechoty i Stanisławowi Tabiszowi w 2 pułku artyl. fortecznej; porucznikowi Edwardowi Pietroniowi w 56 pułku piechoty: — wyrażono najwyższe pochwalne uznanie: generałowi-porucznikowi z tytułem i charakterem w stanie spoczynku Rajmundowi Baczyńskiemu w komendzie wojskowej w Gracu; porucznikowi 40 p. p. Tadeuszowi Kwiatkowskiemu: rezerwowemu porucznikowi 20 pułku piechoty Kazimierzowi Putekowi; rezerwowemu podporucznikowi Franciszkowi Marszałkowi w 55 pułku piechoty: rezerwowemu porucznikowi Bolesławowi Czernemu w 80 pułku piechoty; kapitanowi Rudolfowi Felklowi, nadkompletowemu w 30 pułku piechoty, przydzielonemu do sztabu generalnego; rezerwowemu asystentowi lekarza drowi Ernestowi Grosserowi w szpitalu garnizonowym Nr 15; rezerwowemu lekarzowi fortyfikacyjnemu Pawłowi Vtelenskyemu w dyrekcyi inżynieryi w Krakowie: lekarzowi sztabowemu 51 p. p. drowi Oskarowi Hanasiewiczowi.

Repertoar teatru miejskiego w Krakowie im. Juliusza Słowackiego.

We czwartek, dnia 14 b. m.: »Faun«, komedya E. Knoblaucha.

W piątek, dnia 15 b. m.: »W małym domku« T. Rittnera.

W sobotę dnia 16 b. m.: »Pomysł panny Franciszki« (Nowość), komedya w 4 aktach Pawła Gavault'a.

Z miejskiego teatru ludowego w Krakowie.

We czwartek, dnia 14 b. m.: »Teść« A. Abrahamowicza i R. Ruszkowskiego.

W piątek, dnia 15 b. m.: »Księżniczka czardasza«, operetka E. Kalmana.

W sobotę, dnia 16 b. m., po południu: »Wicek i Wacek«; wieczorem: »Księżniczka czardasza«, operetka E. Kalmana.

POWSZECHNE WYKŁADY UNIWERSYTECKIE W KRAKOWIE, UL. ŚW. ANNY L. 6, I. PIĘTRO.

(Godzina 7 wieczór).

Piątek, dnia 15 b. m.: Profesor uniw. Jagiell. dr Wacław Sobieski: »Kościuszko w Ameryce«.

Niedziela, dnia 17 b. m.: Doc. uniw. Jagiell. dr Maryan Szyjkowski: »Swoistość literatury polskiej i jej stosunek do literatur Zachodu«. Część IV. Doba współczesna.

Zmarli:

W Okuniewie w Królestwie Polskiem zmarła w 74 roku życia Wanda Ratomska, córka generała wojsk polskich Leandra Ratomskiego, stryjecznego wnuka Tadeusza Kościuszki, a wnuczka Antoniego Ratomskiego, kasztelana Orszańskiego, szambelana króla Stanisława Augusta.

SKŁADKI

złożyli w Administracyi „Nowej Reformy“:

Na Gwiazdkę legionistów: Julia Mokry i Helena Strzelbicka 7 K 50 h.

Na Komitet opieki nad byłymi legionistami: Urząd gminny w Jaworznie 50 K zamiast wieńca na trumnę lekarza górniczego i miejskiego, ś. p. dra Kazimierza Miszkego.

Na Fundusz wdów i sierot po legionistach: Julia Mokry i Helena Strzelbicka 7 K 50 h; I. Świętek 6 K 20 h jako nieprzyjętą od p. O. nadwyżkę za najem mieszkania.

Wiadomości naukowe, literackie i artystyczne.

Kalendarz »Piasta«. Jako jeden z pierwszych kalendarzy na rok 1917 ukazał się w drugim z rzędu roczniku kalendarz »Piasta«, wydany przez redaktora Józefa Rączkowskiego. W szeregu polskich wydawnictw kalendarzowych, kalendarz »Piasta« wysuwa się na przednie miejsce zarówno bogactwem treści i ilustracyj, jak i doskonałem przygotowaniem aktualnego materyału. Kalendarz »Piasta« daje wszystko, co średnio inteligentnego czytelnika zainteresować może. Główną treść stanowią zdarzenia wojenne ubiegłego roku, zebrane z wielką starannością, ugrupowane chronologicznie i opatrzone kilkudziesięciu doskonałemi rycinami. Obok tego znajdujemy tam artykuły ks. arcybiskupa Teodorowicza, H. Sienkiewicza, J. Kasprowicza, ministra Długosza, posła Witosa, Mościckiego, Zechentera. Jedną z najbardziej wartościowych i najpożyteczniejszych części kalendarza jest »Poradnik wojenny« przez Fr. Piątkowskiego, informujący dokładnie o zasiłkach wojskowych, zaopatrzeniu wdów i sierót, odszkodowaniach i świadczeniach wojennych. Dział gospodarczy i kilka powiastek i humoresek dopełnia bogatej treści kalendarza, który mimo spóźnionej pory zdołał jeszcze pomieścić artykuły informacyjne i nekrologi cesarza Franciszka Józefa i Henryka Sienkiewicza z doskonałemi portretami.

Barwna okładka w trójbarwnym druku, wykonana przez Włodzimierza Tetmajera, wyobraża włościanina, zasiewającego rolę. Cena kalendarza 2 K, w stosunku do bogactwa treści, jest niską.

Dymisya gabinetu dra Koerbera.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Wiedeń, 14 grudnia.

Dzisiejsza »Wiener Ztg.« ogłasza następujące odręczne pismo monarchy:

Kochany doktorze Koerber!

Przyjmuję zaproponowaną mi dymisyę całego rządu austryackiego i polecam Panu i moim innym ministrom dalsze prowadzenie spraw aż do utworzenia nowego gabinetu.

Równocześnie zawiadamiam Pana, że memu tajnemu radcy drowi Aleksandrowi Spitzmuellerowi powierzyłem misyę utworzenia nowego gabinetu.

Wiedeń, 13 grudnia 1916.

Karol m. p.
Koerber m. p.

Kochany doktorze Spitzmueller!

Podaję Panu do wiadomości, że przyjąłem dymisyę mego austryackiego rządu i polecam mu dalsze prowadzenie spraw aż do utworzenia nowego rządu.

Polecam Panu przystąpić do utworzenia nowego gabinetu i przedłożyć mi dotyczące wnioski.

Wiedeń, 13 grudnia 1916.

Karol m. p.
Spitzmueller m. p.

Nota Austro-Węgier do Papieża.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Wiedeń, 14 grudnia.

Nota, wręczona przez c. i k. ministra spraw zagranicznych onegdaj nuncyuszowi apostolskiemu msg. di Bonzo, opiewa:

Ojciec Święty w swojej ojcowskiej, całą ludzkość obejmującą opiece, głęboko zasmucony krwawym dramatem, jakiego widownią od przeszło 2-ch lat jest Europa, nie zadowolił się jedynie łagodzeniem cierpień niezliczonych ofiar wielkiego konfliktu, lecz korzystał z każdej sposobności objawienia swego życzenia i nadziei, by zbliżyła się chwila, w której mocarstwa wojujące kres by położyły morderczym walkom, które grożą zniszczeniem całej ludności Europy. Znane powszechnie wielkoduszne usposobienie Jego Świątobliwości skłoniło c. i k. rząd oraz rządy jego sprzymierzeńców, by zawiadomić stolicę apostolską o kroku, który Austro-Węgry, Niemcy, Bułgarya i Turcya w dniu dzisiejszym w celu przywrócenia światu pokoju podjęły u tych państw neutralnych, które objęły ochronę ich poddanych w państwach nieprzyjacielskich.

Cztery sprzymierzone mocarstwa, które w rozpętanej walce nie kierowały się chęcią zdobyczy krajów i nie miały innego celu na oku, jak obronę swojej egzystencyi i swego rozwoju narodowego, są rzeczywiście tego zdania, iż wojna doszła już do punktu, w którym zjednoczone wysiłki ich przeciwników mogą tylko pogorszyć zło, pod którem cierpi ludzkość, lecz wedle wszelkiego prawdopodobieństwa nie mogą zapobiedz temu, by sprzymierzone mocarstwa na przyszłość wytworzyły sobie rękojmię, które zawdzięczają powodzeniom swoich walecznych armij. Cztery sprzymierzone państwa, ożywione życzeniem nie brania na siebie odpowiedzialności za dalsze prowadzenie wojny, na co im pozwala sytuacya wojskowa, i zdecydowane przyczynić się do wszystkiego, co leży w ich mocy, aby powstrzymać odtąd bezużyteczny rozlew krwi, zaproponowały swoim przeciwnikom rozpoczęcie rokowań, do których poczynią ze swej strony propozycye pokojowe, pragną one spodziewać się, że przy osądzeniu tych propozycyj uwzględniona zostanie sytuacya, stworzona przez operacye wojskowe i że w ten sposób ich propozycya zdolna będzie służyć za podstawę do zawarcia pokoju.

C. i k. rząd przekonany, że ten zamiar w sercu Jego Świątobliwości, które potrafi ocenić motywy tego czynu, znajdzie echo przychylne, byłby Stolicy Apostolskiej zobowiązany do głębokiej podzięki, gdyby ona swoją wysoką powagą w tej inicyatywie i temu dziełu pokojowemu użyczyła potężnego poparcia.

Prosząc Waszą Ekscelencyę, by wyżej przytoczoną prośbę podała do wiadomości Ojca św., korzystam z tej sposobności, by Monsignorowi ponowić zapewnienia mego pełnego szacunku.

Neutralni o propozycyi pokojowej.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Berno, 14 grudnia.

»Berner Tagblatt« w dłuższym artykule w sprawie propozycyi pokojowej państw środkowych pisze między innemi:

Jakkolwiek ukształtuje się sprawa rokowań, my, **państwa neutralne, mamy jak największy interes w zawarciu rychłego pokoju.** Możemy tylko **pragnąć, by na gwiazdkę przyszła wiadomość o zawieszeniu broni.** Raz jeszcze państwa centralne budzą nadzieję. Rozczarowanie tym razem byłoby tem boleśniejsze, że tem pewniej można przypuścić, iż wojna potem byłaby prowadzona z wszelką bezwzględnością, wskutek czego i państwa neutralne tem bardziejby ucierpiały.

Amsterdam, 14 grudnia.

»Nieuwe van den Dag«, omawiając propozycyę pokojową, powiada:

Okropna odpowiedzialność spada teraz na barki rządu angielskiego:

Organ katolicki »Maasbode« wspomina o słowach papieża Benedykta XV z 30 lipca ubiegłego roku, wystosowanych do ludów wojujących i ich krajów: »Błogosławieni, którzy pierwsi podejmują gałązkę i wyciągną do nieprzyjaciela swoją prawicę«. Dziennik uważa za pomyślną okoliczność to, iż mocarstwa centralne zwróciły się także do papieża.

Prasa koalicyi przeciw pokojowi.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Londyn, 14 grudnia.

(Reuter). Liberalna »Daily Chronicle«, omawiając propozycyę pokojową Niemiec, powiada:

Niemcy mogą otrzymać pokój na warunkach, przez Anglię postawionych. Jeżeli nie znają tych warunków, to każdego czasu mogą się od nas o nich dowiedzieć.

»Daily Mail« pisze: Koalicya wie, że pokój z narodem tygrysów, rabusiów i mężów stanu, którzy wszelkie traktaty uważają za kawałek papieru, nie jest wart papieru ani atramentu.

Amsterdam, 14 grudnia.

Jak donoszą z Londynu, „Daily News“ pisze: Koalicya nie popełni tego fatalnego błędu, żeby dać kanclerzowi niemieckiemu sposobność do oświadczenia, że Niemcy zrobiły propozycye, które jednak odrzucono ze wzgardą, że przeto trzeba walczyć aż do gorzkiego końca. Koalicya nie może rozpocząć rokowań na podstawie oferty Bethmanna Hollwega, lecz powinna ze swej strony postawić warunki pokojowe, pod którymi jest gotowa rokować, i oświadczyć, że odpowiedzialność za odrzucenie tych warunków zwala na Niemcy. Warunki pokojowe mogą być postawione tak wysoko, jak to odpowiada zbrodniom państwa niemieckiego. Powinny to być warunki, które w rzetelny sposób czynią zadość oświadczeniu Asquitha o celach wojny. Proste „non possumus“ byłoby największem zwycięstwem dyplomatycznem Niemiec i Anglia nie powinna na to zwycięstwo pozwolić.

Amsterdam, 14 grudnia.

Według tutejszych dzienników, londyński „Star“ pisze: Chyba że państwa centralne odkrywszy w sobie poczucie odpowiedzialności, posunęły się do tego, że oddadzą Rosyi Konstantynopol i Dardanele, Francyi Alzacyę i Lotaryngię, opróżnią okupowane obszary i zapłacą odszkodowanie odpowiednie, wtedy propozycye niemieckiego kanclerza państwa wpłyną istotnie na bieg wojny.

Londyn, 14 grudnia.

»Morning Post« przedstawia propozycyę pokojową Niemiec jako chytrą i rozpaczliwą próbę uniknięcia kary za bankructwo wojskowe. Propozycye nie zmierzają do pokoju, lecz do zawarcia zawieszenia broni, ponieważ Niemcom nie udało się zniszczyć armii i flot przeciwników.

Dziennik powiada, że Niemcy już we wrześniu, po swojej klęsce nad Somme i koło Verdun prosili o zawieszenie broni, lecz że prośbie tej odmówiono.

Londyn, 14 grudnia.

(Reuter). Premier ministrów Nowej Zelandyi, Massey, w mowie, wygłoszonej wczoraj w Londynie, powiedział: Słyszę, że po południu w niemieckim parlamencie złożono ważne oświadczenie co do natychmiastowego otwarcia rokowań pokojowych. Może tutaj chodzić o stanowisko Niemców, lecz sądzę, że nie o nasze. Mówić będziemy o pokoju, a mówię tu ze stanowiska państwa, kiedy czas na to przyjdzie. To wszystko, co mam o tem do powiedzenia.

Rzym, 14 grudnia.

Agencya Stefaniego ogłasza we Włoszech jedynie datowaną z Berlina krótką wiadomość o fakcie propozycyi czwórprzymierza w sprawie rozpoczęcia rokowań pokojowych, tudzież oświadczenie, że walka ma trwać dalej aż do zwycieskiego końca, i że odrzuca się za nią wszelką odpowiedzialność.

Zurych, 14 grudnia.

Z komentarza »Popolo d'Italia« do propozycyi państw centralnych cenzura pozostawiła następne zdania: Nie możemy jeszcze ocenić wszystkich możliwych oddziałań nowej politycznej zmiany na scenie politycznej. W każdym razie parlament dał ofertę pruskiego pokoju, którego wolne narody nie mogą przyjąć i nie mogą. Znowu Niemcy proponują pokój po sukcesie wojskowym, i starają się wyzyskać chwilową przewagę. Nikt wśród koalicyi nie wda się w tę grę. Rząd włoski niech odpowie Niemcom: Niewola nigdy, wojna aż do zwycięstwa!

Anglia przeszkodą dla pokoju.

Wiedeń, 14 grudnia.

Dzienniki tutejsze donoszą z Zurychu:

„Zuercher N. Nachrichten“ zamieszczają artykuł, w którym między innemi oświadczają, że **jedynej istotnej przeszkody, udaremniającej zawarcie pokoju, dopatrywać należy w Anglii.** Anglia dąży do osłabienia swych własnych sojuszników, tak samo jak i przeciwników, aby w ten sposób dojść do swego celu: panowania nad światem. **Jest rzeczą pewną, że Anglia nie zwróci dobrowolnie obsadzonej przez jej wojska Francyi północnej i Calais.** Francya znajduje się dzisiaj na drogach rozstajnych: jedna z nich wiedzie ją do zachowania stanowiska mocarstwowego obok Niemiec, wybranie drugiej drogi będzie dla Francyi nieszczęściem, gdyż Francya stanie się wtedy wasalem Anglii.

Wojna.

Ostatnie wiadomości z placu boju.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Berlin, 14 grudnia.

Biuro Wolffa: 13 grudnia wieczór:

Przejściowo nowy ogień nad Sommą i nad wschodnim brzegiem Mozy.

IX-ta armia zbliża się do Buzeu.

Na wschód od Czerny rozpoczęły się nowe ataki serbskie.

Zagrożona armia rumuńska.

Lugano, 14 grudnia.

„Corriere della Sera“ donosi, że w **Paryżu panują wielkie obawy o los cofającej się głównej armii rumuńskiej, której grozi zupełne odcięcie przez wojska niemieckie, schodzące z gór siedmiogrodzkich w doliny rumuńskie.** Jedyną drogą ocalenia dla tej armii jest przekroczenie Dunaju i schronienie się do Dobrudży, ale droga ta nastręcza tyle niepokonalnych trudności, że wykonanie tego planu jest wprost niemożliwe.

Rekord niemieckiej łodzi podwodnej.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Berlin, 14 grudnia.

Dzienniki donoszą, że jedna z niemieckich łodzi podwodnych wróciła właśnie niedawno **po 55-dniowym pobycie na morzu,** podczas którego musiała wytrzymywać burze, a nie zajeżdżała do żadnego portu. Jest to rekord materyału i załogi.

O węgiel dla Galicyi.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Wiedeń, 14 grudnia.

U ministra robót publicznych odbyła się przy udziale delegatów innych ministerstw konferencya, o której już wczoraj doniesiono, w **sprawie zaopatrzenia Galicyi w węgiel na opał. Można żywić nadzieję, że uzyska się dla Galicyi znaczniejsze zapasy węgla, które będą dostawione osobnymi pociągami, zwłaszcza na wschód aż do Lwowa.**

Uroczysty wjazd cesarza do Budapesztu.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Budapeszt, 14 grudnia.

(Węg. B. kor.). Dnia 27 grudnia w południe odbędzie się uroczysty wjazd cesarstwa do stolicy Węgier.

Obrady Sejmu węgierskiego.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Budapeszt, 14 grudnia.

Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu węgierskiego hr. Michał Karolyi wystosował do prezydenta ministrów zapytanie, czy po zmianie osoby prezydenta ministrów w Austryi umowy, zawarte z hr. Stuergkhem w sprawie ugody, mogą nadal obowiązywać i czy prezydent ministrów także dziś przeciwny jest prowizorycznemu uregulowaniu ugody względnie długotrwałej ugodzie.

Hr. Tisza oświadcza, że rząd w sprawie ugody także dziś utrzymuje bez zmiany w mocy swoje dotychczasowe stanowisko. Do tego oświadczenia może jeszcze dodać, że rząd austryacki nie uczynił żadnego kroku ani oświadczenia, któreby się sprzeciwiało temu stanowisku.

Prowizoryum budżetowe przyjęto. Następne posiedzenie dzisiaj.

Solidarność narodowa Niemców.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Berlin, 14 grudnia.

Konferencya niemieckich gwarectw i związków pracowników wszystkich kierunków postanowiła jednomyślnie, wedle sił, współdziałać przy prowadzeniu wojny i ojczystej pomocy i oddać wszystkie siły w służbę kraju, aby nieprzyjacielskie plany, zniszczenia Niemiec, spełzły na niczem. Zgromadzenie oświadczyło, że po rządzie państwowym i urzędzie wojennym oczekuje daleko idącego poparcia słusznych interesów robotników i innych pracowników celem uzyskania lepszych warunków płac i pracy, żąda zapewnienia prawa stowarzyszeń, silniejszego zwalczania lichwy środkami żywnościowymi i lepszego rozdziału istniejących środków żywności.

O zniesienie warszawskiego okręgu naukowego.

Sztokholm, 14 grudnia.

Z Petersburga donoszą:

Na posiedzeniu komisyi budżetowej Dumy w dniu 19 listopada zaproponował poseł Leluchin **zniesienie warszawskiego okręgu naukowego,** gdyż wobec otrzymania przez Polskę samodzielności lub autonomii, jest on zupełnie **zbyteczny.**

W odpowiedzi na to wystąpienie minister oświaty hr. Ignatiew, referent Szejn i inni oświadczyli, że kwestya ta jest w ścisłym związku z **polityką ogólną,** a przeto decydować o niej jedno ministeryum nie może.

Skarga Stuermera przeciw Miljukowowi.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Kopenhaga, 14 grudnia.

Petersburskie dzienniki wieczorne z 4 grudnia donoszą, że były prezydent ministrów Stuermer dnia poprzedniego wniósł do pierwszego departamentu Rady państwa skargę przeciw Miljukowi z powodu jego znanych, podniesionych w Dumie zarzutów przeciw Stuermerowi. Stuermer swego czasu za poradą swoich kolegów gabinetowych wystosował do prezydenta Dumy prośbę, by zachowano stenogram mowy Miljukowa, aby go można było pociągnąć do odpowiedzialności za oszczerstwo.

Potem Stuermer prosił prokuratora państwa, by mu wydano odpis protokółu z przesłuchań Manuiłowa, na którym to protokole opiera się mowa Miljukowa. Prośbie tej prokuratorya odmówiła. Rodzianko zarządził powielenie mowy Miljukowa przez drukarnie państwa. Cenzura pozwoliła dziennikom petersburskim wydrukować z tej mowy ustęp, w którym Stuermer dopatruje się oszczerstwa. Ustęp ten brzmi: »Dawno już jest wiadomo, że Manuiłow został uwięziony. Nie mogę panom podać nic nowszego do wiadomości. Manuiłow został uwięziony, ponieważ dał się przekupić. Dlaczego jednak wypuszczono go na wolność? Moi panowie! I to jest tajemnicą. **Manuiłow wobec sędziego śledczego oświadczył, że połowę łapówki oddał Stuermerowi«.** Te słowa Miljukowa wywołały w Izbie wielkie poruszenie. Rodiczew, jak stwierdza stenogram, zawołał: »O tem właściwie wszyscy wiedzą«.

Skarga, wniesiona przez Stuermera przeciw Miljukowowi jest w Petersburgu sensacyą dnia. W kuloarach Dumy Miljukow oświadczył wobec przedstawicieli prasy, że ze spokojem oczekuje procesu, a powołując się na swoje prawa jako oskarżony, spowoduje zaproszenie wielu mężów stanu, ministrów i posłów, celem przesłuchania ich, które umocni prawdziwość jego twierdzeń.

W ten sposób całe śledztwo właściwie zwrócone jest przeciw działalności Stuermera jako prezydenta ministrów i jako ministra spraw zagranicznych.

Nowe ultimatum do Grecyi.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Rzym, 14 grudnia.

Agencya Stefaniego donosi z Aten:

Sytuacya jest niezmieniona. Wymiana myśli dla rozwiązania przesilenia trwa dalej i dotyczy głównie kwestyi wojskowej. Koalicya pragnie zapewnić się, że na wypadek ataku sił niemieckich na jej wojska, wojska greckie nie będą pomagały Niemcom. Prawdopodobnie we wtorek lub środę **posłowie koalicyi będą w możności postawić ostateczne żądania w formie krótkoterminowego ultimatum.** Będą oni czekali na odpowiedź w Atenach.

Król serbski z Aten odjechał do Salonik.

Nowy gabinet francuski.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Paryż, 14 grudnia.

(Ag. Havasa). Skład nowego gabinetu jest następujący:

Kierownictwo i sprawy zagraniczne Briand, sprawiedliwość i oświata Viviani, skarb Ribot, sprawy wewnętrzne Malvy, wojna generał Liautey, marynarka admirał Lacaze, gospodarstwo Clemental, sprawy transportu cywilnego i wojskowego zaopatrzenia Herriot, kolonie Doumergues, uzbrojenie i produkcya materyałów wojennych Thomas.

Wybuch w fabryce prochu w Felixdorf.

(Tel. c. k. Biura koresp.)

Wiedeń, 14 grudnia.

Wczoraj w nocy w fabryce prochu w Felixdorf (fabryka M. E. Rothe) nastąpiła eksplozya, wskutek której z około 80 objektów, z których składa się fabryka, **ofiarą padło 11.** Zostały one częścią zniszczone, częścią lekko uszkodzone. Miejscowość Felixdorf z powodu wstrząśnienia, jak stwierdzono, **poniosła większe szkody w budowlach.** Dachy pospadały, sufity zapadły się, wiele okien zdruzgotanych. Ofiary eksplozyi, o ile dotąd wiadomo, wynoszą: **1 zabity, 2 zaginionych, 17 rannych, z tego kilku zapewne śmiertelnie.** Przyczyna wybuchu na razie nieznana. Podjęcie pracy będzie w najbliższym czasie możliwe.

Wiedeń, 14 grudnia.

W zastępstwie cesarza i z jego polecenia arcyksiążę Maksymilian wczoraj po południu odwiedził rannych podczas wybuchu w fabryce prochu w Felixdorf.

Odpowiedzialny redaktor:
MICHAŁ KONOPIŃSKI.
Wydawca:
RUDOLF OSMAN.

Nadesłane.

(Artykuły w tym dziale nie pochodzą od redakcyi)

Zgłoszenia i wpłaty na V. pożyczkę wojenną przyjmuje Centralny Bank Czeskich Kas oszczędności Filia w Krakowie.
9371 9 10

Panna
z praktyką biurową, poszukuje posady w miejscu lub na wyjazd. Włada językiem niemieckim w słowie i piśmie i posiada egzamin z buchalteryi, z Akad. handl. Zgłoszenia pod L. P. 100. przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9618 2 3

Agronom
Polak, w średnim wieku, żonaty, wolny od wojskowości, z wyższą szkołą rolniczą, przyjmie zaraz lub od 1 stycznia posadę, jako samodzielny zarządca lub pod kierownictwem właściciela. Zgłoszenia pod „Agronom" przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9617 2 3

Naprawia
i instaluje **dzwonki elektr., telefony** i wszystko w zakresie **elektryki**, rutynowany **elektromechanik T. Armatys**, Kraków, Zyblikiewicza 15. 9621 2 3

Wdowa
bezdzietna, w średnim wieku, inteligentna, bardzo dobra kucharka i gospodyni, przyjmie miejsce we dworze, restauracyi i. t. p. Zgłoszenia pod „Gospodyni kucharka" przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9615 2 4

Kamienica
. piętrowa **jest do sprzedania w Krakowie.** Pośrednictwo niedopuszczalne. Wiadomość: **Ulica Szewska 21**, parter, oficyna, I drzwi na lewo. **Malicka.** Zgłoszenia od 1—4 po poł. 9616 2 3

PISMA H. Sienkiewicza

	Koron
Ogniem i mieczem	5·20
Potop	7·8
Pan Wołodyjowski	4·—
Bez dogmatu	7·80
Rodzina Połanieckich	7·20
Quo Vadis	7·80
Krzyżacy	10·40
Wiry	7·30

wysyła za zaliczką lub za desłaniem należytości (przesyłka 1 K)
Księgarnia D. E. Friedleina Kraków, Rynek l. 17.
Katalog wszystkich pism H. Sienkiewicza w tańszych i droższych wydaniach wysyła się za darmo. 9500 2 3

Praktykanta
lub praktykantki, poszukuje Biuro eksportu drzewa w Krakowie. Pisemne zgłoszenia pod 9523 przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9623 2 3

50 K
ofiaruję za wynalezienie dla małżeństwa bezdzietnego 2 pokoi i frontowy z kuchnią, komfort, I lub II piętro, w śródmieściu lub w okolicy dworca. Zgłoszenia list. pod Urzędnik przyjmuje Administracya „N. Reformy". 9628 2 2

Poszukuje się
mieszkania umeblowanego składającego się: z 2 do 3 pokoi i kuchni z przynależnościami od 1 stycznia. Zgłoszenia z podaniem ceny pod „Mieszkanie umeblowane" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9626 2 2

Polecam się Litościwym sercom
staruszkę, 85 letnią, nie zdolną do pracy, a nie mającą żadnych środków na utrzymanie. Datki przyjmuje Administracya „Nowej Reformy" pod **M. R.** 2773 3 0

Kaszel
chrypkę, zaflegmienie, katar usuwają jedynie i w sposób niedościgniony luhaczowickie pastylki jesne
„Silvin"
Do nabycia we wszystkich aptekach i drogeryach. — Żądać wszędzie wyraźnie tylko pastylek „**Silvin**" i nie przyjmować innych bezwartościowych preparatów. Wysyłka wprost po nadesłaniu należytości 3 K 40 h. 5 paczek opłatnie. Apteka w Luhaczowicach, 8. 7672 19 35

Słynne, ból uśmierzające nacieranie na
reumatyzm
oraz gościec, ischias, bole głowy etc. 5059 70 0
NERWOL
Doktora Franzosa z Tarnopola
wyrabia i ekspedyuje w czasie wojny
Einhorn Apotheke, Prag Altstädter Ring
po cenie 1 kor. za flaszkę, skąd należy „Nerwol" sprowadzić, na wypadek, gdyby go nie można dostać w aptekach tamtejszych.

Zgubiono
4 b. m. wieczorem w teatrze miejskim lub w drodze z teatru do kawiarni teatralnej damską torebkę z koralików stalowych. Uczciwy znalazca raczy oddać na ul. św. Sebastyana 13, II p., na prawo, gdzie otrzyma sowitą nagrodę. 9642 2 3

Buchalter-kores.
niemiecki, poszukuje półdniowego zajęcia. Zgłoszenia list pod K. D. przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9629 2 2

Nowa Nr 15.
MAPA MIESIĘCZNA
wszystkich frontów, wyjdzie z druku w połowie grudnia.
Cena z przesyłką 1 K
Księgarnia D. E. Friedleina Kraków, Rynek l. 17.
Uprasza się o wczesne zamówienia. 9462 2 3

SIATKI DO WŁOSÓW
poleca w wielkich ilościach
HERMANN BORGER
Wiedeń, VII., Kaiserstrasse 67.
9666 1 3

Lekarz
na prowincyi, lat 49, bardzo dobrze sytuowany, z prawem do emerytury, ożeni się z panną lub (bezdzietną) wdową do lat 35, inteligentną, przystojną, zgrabną, zdrową. Posag pożądany, ale nie konieczny. Zgłoszenia nieanonimowe, z bliższymi szczegółami i fotografią, która pod słowem zaraz zwrócona zostanie, przyjmuje Admin. „N. Reformy pod „Quo Vadis". 9560 2 3

Mam przyjaciela, który pragnie się **ożenić.**
Chce się zapoznać z panną urodną, uczciwą, posażną (posag w gotówce, kamienicy lub majątku ziemskim, ewent. dług hipot. spłaci), której dobroć serca i łagodność charakteru stanowić ma podstawę szczęścia w małżeństwie. Kandydat liczy lat 35, charakteru nieposzlakowanego, zdrowy, stateczny. Posiada oprócz znaczniejszej gotówki, także większą fabrykę (w Galicyi). Za pełną dyskrecyę ręczy słowem honoru. Łaskawe listy z podaniem adresu do 20 grudnia przyjmuje pod „Przemysłowiec" Biuro dzienników i ogłoszeń Maryana Hupczyca. Kraków, ul. Jagiellońska 7. 9598 2 3

Urzędnik
z dochodami powyżej 4600 K, kawaler, ożeni się z panną lub bez dzietną wdową osobą inteligentną gospodarną i przystojną. Posag pożądany. Łaskawe zgłoszenia z fotografią przyjmuje Admin. „Nowej Reformy" pod **C. W.** Na anonimy nie odpowiadam. 9579 1 5

Kawaler
lat 25, wolny od wojska, na rządowem stanowisku ożeni się z panną lub wdową bezdzietną. Pierwszeństwo mają miejskie. Posag wymagany. Zgłoszenia pod „Kawaler" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9632 2 2

Przystojna wdowa
lat 23, bezdzietna, właścicielka sklepiku dobrze się rentującego, wyszłaby za mąż, za mężczyznę na stałem stanowisku lub fachowca. Listy wraz z fotografią przyjmuje Admin. „N. Reformy" pod W. M. 10. 9470 3 3

Kawaler
przystojny, lat 28, na rządowej posadzie, posiadający pewną gotówkę, ożeni się z panną przystojną, uczciwą i gospodarną. Chętnie z prowincyi lub od gospodarstwa. Zgłoszenia z fotografią pod „Kawaler 28" przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9441 3 3

Ważne dla tych, którzy mają krewnych w Ameryce!
Kto chce od krewnych w Ameryce otrzymać przesyłkę pieniężną, — niech w języku niemieckim napisze krótki list, który może zawierać tylko wiadomości, dotyczące stosunków rodzinnych, a nic takiego, co się odnosi do polityki lub spraw wojennych. Adres krewnego w Ameryce trzeba napisać na kopercie i list ten włożyć do drugiej koperty. Na niej podać swoje nazwisko i dokładny swój adres i wysłać to pod takim adresem: Henry C. Zaro, Bankier, per Adresse Dresdner Bank, Berlin W. 8. Nie przyjmuje się listów nieopłaconych lub opłaconych nienależycie. 7871 19 40

500 KORON
zapłacę każdemu, jeżeli mu **nagniotków, brodawek** stwardnień skóry balsam Ria w 3 dniach nie usunie bez bólu. Słoik wraz z poręczeniem 1·50 K, 3 słoiki 4 K, 6 słoików 6·50 K. Setki pods i uznań. **Kemeny, Koszyce I (Kassa). Postfach 12/33, Węgry.** 8632 9 26

Polskim dzieciom polskie upominki!
XIII. Wystawa Gwiazdkowa
Ligi Pomocy przemysłowej w Krakowie
ul. Straszewskiego l. 28 pod „Gwiazdą Betleemską".
Pierwsza Wystawa i sprzedaż polskich ozdób na drzewko, zabawki drewniane, metalowe, wełniane, hafty, majolika, kilimy, sztuka stosowana, wydawnictwa, galanterya koszykarska, perfumerya i t. d. 9381 3 4
Wyroby przemysłu domowego c. i k. Szkoły inwalidów w Krakowie i t. d

Wielki wybór podarków.
Przedmioty posrebrzane, tace, zastawy, lustra, wazony chińskie, parasole, wachlarze dekoracyjne za bezcen w 9322 3 3
Hali Licytacyjnej, Pałac Spiski.

Nakładem Salonu Malarzy Polskich w Krakowie
ukazała się na „GWIAZDKĘ" przepiękna aktualna książka
Baśń fantastyczna o Janosiku Strzelcu i Rycerzach śpiących w Tatrach.
Napisał dla młodzieży Józef Czaski.
Książka bogato ozdobiona barwnemi ilustracyami. W pięknej oprawie cena K 2·40. Za nadesłaniem K 2·90 wysyła franko firma nakładowa
HENRYK FRIST, Kraków, ul. Floryańska 37.
Do nabycia we wszystkich księgarniach. 9492 3 10

Piąty Listopada
(broszura pamiątkowa).

Komisya, której pełny m. Komitet obywatelski we Lwowie, na zebraniu uroczystem w sali ratuszowej 7 listopada b. r. odbytem, z powodu wskrzeszenia Polski, poruczył wydanie pamiątkowej broszury, spełniła swoje zadania.

Broszura ta opuściła już prasę. Napisał ją znany zaszczytnie pisarz Stanisław Rossowski. — Okładkę przyozdobił artysta-malarz p. M. Sozański piękną winietą, dostrojoną do treści.

Broszura zawiera trzy arkusze druku w formacie wielkiej ósemki.

Tekst składa się z dwu części. W pierwszej podniosłą prozą nakreślony został rzut oka na przeszłość dziejową Polski w związku z momentem dziejowym i działalnością Legionów.

Część druga obejmuje dokumenty, odnoszące się do wielkiego momentu wskrzeszenia Polski, mowę Dra Balzera, która tak potężne sprawiła wrażenie, wreszcie obrazy uroczystości, jakiemi Warszawa, Lublin, Kraków i Lwów uczciły nadanie Królestwu Polskiemu samoistnego bytu.

Broszura ta znaleść powinna drogę do najszerszych kół naszego ogółu. Jest gorącem pragnieniem inicyatorów, by dotarła zwłaszcza do tych warstw, u których drukowane słowo bywa rzadkim, acz serdecznie wyczekiwanym i widzianym gościem. Dlatego też cena broszury jest bardzo niską, wynosi zaledwie 50 hal. Do nabycia we wszystkich księgarniach i biurach dzienników.

Cały dochód przeznaczony na fundusz Opieki legionowej.

Zamówienia i pieniądze przesyłać należy pod adresem: M. Kowarz, Lwów, Bank hipoteczny. 9562 1 0

Ja, maszyna Oroszlán,
piorąca przez ciśnienie powietrza za 20 K
jestem najpraktyczniejszym podarkiem gwiazdkowym. Piorę w przeciągu 1½ godziny tyle, co praczka w dwóch dniach, zaoszczędzam 75% mydła i nie niszczę bielizny.
Niema łoskotu, niema tarcia szczotką.
Wysyła z dokładnym przepisem używania za pobraniem 9597 2 3
Odbiorcy otrzymają dobre mydło do prania: 5 kg. za 20 K.
„Oroszlán" Centrala, Wiedeń I., Stubenring 2.
Prawo wyłącznej sprzedaży na niektóre powiaty jest jeszcze do oddania.

Pierwszy wiedeński koncesyonowany skład
używanych wozów wszelkich typów
także wszelkiego rodzaju uprzęż na konie ma zawsze na składzie w bardzo wielkim wyborze. **Karol Fischer, Wiedeń,** II., Praterstrasse 72 hotel Nordbahn. Tel. 44.406. Pożąd. koresp. w języku niem. 7380 31 0

Kurs rachunkowości Z. Olszewskiego
dawniej we Lwowie, obecnie **w Białej**
celem przygotowania do egzaminów:
1) **Z rachunkowości państwowej i kupieckiej.** Osoby, które się same uczyły, i reprobowane przepytuje się i uzupełnia braki.
2) **Z nauk handlowych:** buchalterya, korespondencya i t. d
Na żądanie prospekty. — Zgłoszenia pod adresem: Z. Olszewski, **Bielsko,** Fabriksgasse 5. 9680 1 3

Olśniewająco piękne oblicze
i młodocianą cerę uzyskują panie i dziewczęta do późnego wieku, tylko stosując się do mojej, tysiąckrotnie wypróbowanej recepty. Znikają wszelkie nieczystości skóry, jak piegi, pryszcze, plamy wątrobiane! Wysyłam każdemu po nadesłaniu marki odpis tej recepty zupełnie **za darmo!**
Pisać natychmiast do 9523 2 3
Fr. Menschik, Wiedeń 62, Fach I, Abt. 27.

Wyśmienite twarde mydło żółte
wysyła po 5 kilogramów netto tylko po nadesłaniu 40 kor.
H. Schnürer 9577
Praga, VII, 1177 (dom własny).

PEDIKROL
Proszek przeciw wszom.
Wyłącznie dozwolony.
Cena K 1·20 w opakowaniu do poczt polowych. — Wszędzie do nabycia. 8039 8 10
Główny skład: **Józef v. Török,** aptekarz, **Budapeszt, VI., Király-utcza 12. Nagyvárad: „Csillag-gyógyszertár".**

Eugenetyczna hodowla człowieka Athmis i Promienie, cz. I
Cena 3 K, z przesyłką K 3·50, poleca **Księgarnia Podhalańska, Zakopane.** 8735 8 10

Dobrowolna wyprzedaż
magazynu przedmiotów posrebrzanych, w wielkim wyborze, po bardzo niskich cenach. 9528 2 3
Hala Licytacyjna, Pałac Spiski.

Marki „Sidonia"
KOTLETY JARSKIE
jako produkt starannie sporządzonej mieszaniny najpożywniejszych, łatwo strawnych, smacznych, a zupełnie drogie mięso zastępujących składników; w obecnym czasie bardzo polecenia godne.
Wyrób krajowy. 7392 11 0
Wyłączna sprzedaż na Kraków w składzie fabrycznym:
L. Sykutowski, Kraków, Szewska 21.
Zamówienia na prowincyę uskuteczniа się natychmiast. P. T. Kupcom odpowiedni rabat. **Wszędzie do nabycia.**

OKAZYA!
Bajecznie tanio 9448 2 2
Kapelusze damskie, ubrane, już od 3 K począwszy wzwyż, ma na składzie fabryka i magazyn kapeluszy damskich
F. RAUSCH
wejście Rynek l. 17, lub ul. Bracka 4, na I-szem piętrze

Do nabycia we wszystkich księgarniach!
Nowość! Nowość!
Książka bardzo ważna, świeżo opuściła prasę, niezmiernie aktualna w dzisiejszych czasach, p. t.: „**Choroby weneryczne**" ich skutki i znaczenie w życiu i jednostki i społeczeństwa, tudzież sposoby „leczenia i zapobiegania", z 10 rycinami, 136 stron. Napisał **prof. Emil Wyrobek.** Cena egzemplarza K 4·—, z wysyłką K 4·70 9288 4 5
Nakładem Księgarni Sz. Taffeta. Kraków, ul. Wiślna L. 8.

Na Gwiazdkę
Donosimy P. T. Publiczności, że wszelkie nasze wyroby włóczkowe (sweatery, czapki, etc.) sprzedajemy aż do Nowego Roku 1917, po zniżonej o (15%) cenie! — Odświeżamy i przerabiamy wszelkie sweatery tylko do 1 stycznia 1917 r.
Z poważaniem
KRAKOWSKA FABRYKA SWEATERÓW
Wielopole 15, parter.
9470 3 3
15 procent opustu.
Tylko do 1 stycznia 1917 r.
Czysta wełna

Ostatnie wydawnictwa
Księgarni G. Gebethnera i Spółki w Krakowie
8168 4 4

	Koron
Ligocki Edward. **Laguna morta.** Powieść współczesna, nagrodzona pierwszą i jedyną nagrodą 1000 rubli na konkursie „Bluszczu"	6·20
Mościcki Henryk. **Pod znakiem Orła i Pogoni.** Szkice historyczne, z 5 ilustr.	6·50
Ostrowski Stanisław. **Wierni do ostatka.** Powieść z wojen Napoleońskich	4·50
Perzyński Włodzimierz. **Strach na wróble**	2·20
Prus Bolesław. **Emancypantki.** Powieść. Wydanie 3-cie, 4 tomy	11·60
Reymont St. Władysław. **Rok 1794. Ostatni Sejm Rzeczypospolitej.** Powieść historyczna	5·80
— **Rok 1794. Nil desperandum.** Powieść hist.	8·40
Weyssenhoff Józef. **Puszcza.** Powieść	6·20

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Ważne dla rolników!
Wobec ogólnego braku nawozów sztucznych polecamy
Kainit kałuski oraz sole potasowe
Po zniżonych cenach. 9873 3 3
Dostawy tylko wagonowe. — Uprasza się o żądanie ofert.
Związek Ekonomiczny Kółek rolniczych we Lwowie
Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką
Obecnie Kraków, Rynek 22.

Bracia Tercyarze św. Franciszka
(Bracia Albertanie)
posługujący ubogim
w Krakowie, Kazimierz, ulica Krakowska l. 43
Telefon 3213
sprzedają najpowszechniej używane meble gięte, wyplatane lub z siedzeniem deszczułkowem, t. j. krzesła, fotele, kanapy, bujanki, taborety biurowe i salonowe.
Również przyjmują krzesła do wyplatania, naprawy i polityrowania.
Krzesła i stoły do wypożyczania są na składzie.
Wycieraczki kokosowe, oraz własnego wyrobu plecione trzcinowe, w różnych wielkościach.
Chodniki kokosowe do kościołów, urzędów na schody korytarze i do przedpokoi. 27 49 0

Ewakuowany podleśniczy
poszukuje posady. Służył przy wojsku; ma lat 37. Zgłoszenia: Bochenski, Nowa Wieś, p. Czudec. 9436 2 3

Przeszło 600 panien
(600 kobiet) inteligentnych, wykształconych, z dobrych domów, poszukuje zajęcia, na jak najskromniejsze warunki przez **Biuro Bronisława Krasickiego, Kraków, ul. Gołębia 16.** 9476 2 3

Najnowsze pisma z modami
na sezon zimowy

	Koron
Elite z przes.	3·80
Favorit "	1·40
Mode für Alle z przes.	2·30
Schöne Wienerin z przes.	—·90
Moderne Blusen z przes.	2·30
Wiener Mode z przes.	1·—

wysyła za nadesłaniem należytości lub za zaliczką
Księgarnia D. E. Friedleina Kraków, Rynek 17.
Przyjmuje się również prenumeratę na wszystkie inne pisma z modami.
9466 2 3

Zdolna buchalterka
poszukuje jakiegokolwiek odpowiedniego zajęcia w Krakowie lub na prowincyi. Zgłoszenia pod „Praca 13" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9634 2 6

Jabłek
kwaśnych, twardych, każdą ilość kupi **Fabryka przetworów owocowych** od Pow. Centr. aprow. w Zakopanem. 9638 2 2

7 pomocników fryzyerskich
8 czeladników szewskich, 3 czeladników koszykarskich, 3 czeladników stolarskich, 4 czeladników masarskich, 2 czeladników blacharskich, 2 czeladników kominiarskich i 12 chłopców do nauki tych samych rzemiosł potrzeba zaraz Biuro Br. Krasickiego, Kraków, Gołębia 16. 9477 2 3

Koncypienta
poszukuje kancelarya blisko Krakowa. Zgłoszenia z warunkami do adwokata Dra Grünzweiga, Kraków, ul. Grodzka 42. 9635 2 3

Poszukuje się
do Królestwa Polskiego odpowiednio ukwalifikowanej pierwszorzędnej siły **do korespondencyi** polskiej i niemieckiej za dobrem wynagrodzeniem. Pisemne zgłoszenia pod: „Korespondencya" przyjmują J. Hopcas i A. Salomonowa w Krakowie. 9550 2 3

Ogrodnika
lub ogrodniczki, poszukuje się na stół. Zgłoszenia z odpisami świadectw nadsyłać: **Dwór Rzeżuśnia, p. Miechów.** 9651 2 2

3 praktykantów
do **handlu** znajdzie zaraz pomieszczenie. Biuro Br. Krasickiego, Kraków, Gołębia 16. 9478 2 3

Pokoje umeblowane
światło elektr., gaz, łazienki. Kraków, Radziwiłłowska 15. 8703 9 10

Pianistka
udziela lekcyj gry na fortepianie. Wiadomość: ul. Kremerowska l. 10, parter na prawo. 6471 28 0

Do sprzedania
duży globus, maszynka dynamo 12—15 Volt, z podstawą i kołem popędowem, wielki obraz olejny allegoryczny, dla dekoracyi westibulu kina lub teatru, książki szkolne. Plac Groble, l. 8, parter, drzwi na lewo. 9591 2 2

Srebro i antyki
kupuje i sprzedaje S. Katzner, ul. Bracka 5. 8827 11 20

Córka powstańca z 31 roku
osoba starsza, z bardzo dobrej szlacheckiej rodziny, chora na serce i oczy, znajduje się w położeniu bez wyjścia, nie mogąc zarobić na swoje utrzymanie. Poleca się względom Publiczności, prosząc o pomoc. Łaskawe datki przyjmuje Administracya „N. Reformy". 225 8 0

Klasztor
OO. Bernardynów w Krakowie wzywa W. P. Tadeusza Preka, by zabrał meble swoje, bo od wilgoci psują się i klasztor nie bierze za nie żadnej odpowiedzialności. 9630 2 3

Ogrodniczka
lub ogrodnik, potrzebni na wieś do dworu, na stół, od Nowego Roku, lub ogrodnik na ordynaryę. Posłać odpisy świadectw. Zarząd dóbr Strzyżów, n/Wisłokiem. 9432 2 2

Zdolny pomocnik fotograficzny
do wszystkiego, poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia pod „Zdolny pomocnik" przyjmuje Administracya „N. Reformy". 9434 3 3

Księgarnia Polska
w Krakowie, ul. Sławkowska l. 3, dostarcza wszelkich, gdziekolwiek wydanych książek, map, kalendarzy, atlasów, nut, plakiet pamiątkowych i żurnali z możliwą szybkością 8595 0 10

Wszelkie naprawy
okularów i cwikierów, wstawianie szkieł i t. p. wykonuje najstaranniej tanio i szybko **H. NIEMETZ, optyk i mechanik w Krakowie, ul. Karmelicka 15.** 1058 13 17

Adjunktów
lasowych 6, gospodarczych 4, do książęcych i hrabskich dużych skarbów zaraz poszukuje Bronisław Krasicki, Kraków, Gołębia 16. 9479 2 3

Lekcye języka angielskiego
Miss Vickery
Kremerowska 8, II p. 93.8 3 6

Starożytności
kupuje i sprzedaje księgarnia katolicka Dra Miłkowskiego, ul. Floryańska l. 1. 9066 6 20

Najlepsza trucizna bakcylowa
na szczury i myszy w Agencyi handl., Kraków, Podzamcze 20, u Reima i Ski, Hanska i Ski. 8833 3 3

Kostyumy teatralne
dla młodej osoby do nabycia. Ul. Grzegórzecka 19, III p., drzwi 8. 9580

Tylko kucharki
ale doskonałe, restauracyjne, mogą dostać dzisiaj płacę 60 do 150 kor. miesięcznie i wikt przez Biuro Bronisława Krasickiego, Kraków, Gołębia 16. 9480 2 3

NOWE POWIEŚCI

	Koron
Bourget, Plony wojny	5·60
Bokowityn, Dzieje mężatek	4·00
Gruszecki A., Na posterunku	4·—
— O wolność i godność	5·—
— Po ślubie	5·20
Ligocki E., Sambra i Mora	5·—
— Laguna morta	6·20
Noyszewski, Powstańcy	5·—
Przybyszewski St., Powrót	4·—
Reymont St. Wł., Rok 1794 Ostatni sejm Rzeczypospolitej	5·80
— Rok 1794 Nil desperandum	8.40
Sieroszewski W., Beniowski	6·—
Walewska C., Błąd	6·—
Weyssenhoff, Puszcza	6·20
Żeromski St., Nawracanie Judasza	6·—
— Zamieć	6·—

wysyła za zaliczką lub za nadesłaniem należytości
Księgarnia D. E. Friedleina Kraków, Rynek 17.
Na przesyłkę należy dołączyć 80 hal. 9464 2 3

Części do maszyn do szycia
poleca i wszelkie naprawy uskutecznia **H. Niemetz,** mechanik, **Kraków,** ulica Karmelicka l. 15. 4516 10 10

Udzielam lekcyj czesania
ondulacyi, pielęgnowania twarzy i kosmetyki. Wykonuję masaż elektryczny, francuski i ręczny. Wyrabiam wszelkie roboty włosowe. Mam również artystyczne gotowe fryzury. **Franciszka Budziaszek,** z praktyką warszawską i wiedeńską, Kraków, ul. Floryańska 23, II p., oficyna. 7064

Nieustająca wystawa Ligi Pomocy przemysłowej
Kraków, ul. Straszewskiego 28.
Wybór nowych, na sezon przedświąteczny przygotowanych wyrobów: kilimy, hafty, kosze na papiery i kwiaty, majolika, papier lwowskiej fabryki Niemojewskiego, perfumerya po nader umiarkowanych cenach. 8317 4 4

Obiady

mięsne, z 3-ch dań po 2 K, wydaje w domu i na miasto „Kuchnia domowa". W abonamencie opust znaczny. Ul. Sławkowska 14, I p.
9438 4 15

Magazyn i pracownia
haftów ręcznych
pod firmą:
Sabina Knöbel
Kraków, Szewska 2, poleca wszelkie roboty rysowane, rozpoczęte i wykończone, począwszy od najskromniejszych do najwykwintniejszych. Wszelkie przybory do haftu oraz paciorki do torebek. Zakład rysowniczy na miejscu. Przyjmuje się do oprawy poduszki, makaty i t. d.
8518 8 8

Żądajcie wszędzie znanych polskich wyrobów
„Rola" polskiej pasty do obuwia,
„Rola" „ „ metali,
„Błękit" farbki do bielizny w masie
„Kredola" płynu do czyszczenia metali — z fabryki
Stan. Rola w Krakowie.
9396 2 8

POKOJE
ul. Karmelicka 46, II piętro, na prawo. 8997 9 20

3 maszyny do pisania
używane, lecz w zupełnie dobrym stanie do sprzedania w Księgarni katolickiej Dra Miłkowskiego w Krakowie (Floryańska 1). 9064 5 5

Obrazy
najwybitniejszych malarzy polskich, sprzedam. Zofia Wiśniowska, ul. Pijarska l. 9, I p., drzwi na lewo. Oglądać można od godziny 11 do 5 po poł. 9248 6 7

Dr Zygmunt Wasiewicz
adwokat w Nowym Targu
poszukuje rutynowanego **koncypienta**, Polaka. 9311 9 10

Apteka
pod „Opatrznością Boską" w Zakopanem przyjmie aspiranta lub aspirantkę. 9313 3 3

Kupuję i sprzedaję:
ubrania, palta i futra męskie i damskie. — **I. Katzner, Brzozowa 5.**
8525 11 20

Kupię
większy lub mniejszy majątek ziemski. Zgłoszenia pod B. W. przyjmuje Administr. „N. Reformy".
9321 0 10

Administracya dóbr Brzeźnica
p. Kalwarya, poszukuje **pisarza ekonomicznego** z ukończoną niższą szkołą rolniczą, najchętniej kawalera, na stół i pensyę. Posada do objęcia zaraz. — Zgłoszenia listowne z odpisami świadectw pod adresem, jak wyżej.
9395 5 6

Oszczędzać węgiel
można tylko przez uszczelnienie okien i drzwi **wałeczkami** z waty, które najtaniej poleca **L. Weindling, Kraków**, Grodzka 26. 8767 9 10

Robotnik-niemowa
szuka zajęcia. Zgłoszenia list przyjmuje Administracya „N Reformy" pod „**Praca**".
8658 7 0

Od 1 korony Sukienki dla dzieci od 4 koron Suknie damskie
przyjmuje się do roboty:
Ulica Karmelicka 7, II. piętro kamienica w podwórzu. 6960 8 0

Kupujcie, póki polecamy!

Radzimy swym Odbiorcom, by porobili zawczasu zapasy towarów płóciennych. Jest to dzisiaj rzadkością, że te towary ma się do zbytu. Ale i to nie potrwa długo, więc czemprędzej zażądać próbek. Szczególnie zalecamy zamówić:

20 m. resztek zefirów, barchanów, szyfonów, niebieskiego druku i t. d., 2—8 m. długich, 75 K.

20 m. szyfonu, dobrego, trwałego towaru, nadającego się na wszelką bieliznę, 80 K.

20 m. najlepszego białego adamasku alsackiego na pokrycie łóżek 80 cm. szerokości, 90 K.

2 kołdry z wełnianego atlasu, 100 K.

20 m. eleganckiej flaneli na zimową bieliznę damską i męzką. 80 K. 7390 35 0

Bracia Krejcar, tkalnia wyrobów lnianych i bawełnianych Dobruška.

BANK GALICYJSKI DLA HANDLU I PRZEMYSŁU W KRAKOWIE, RYNEK GŁÓWNY L. 25,
jako oficyalne miejsce subskrypcyjne przyjmuje **zgłoszenia subskrypcyjne na V. austryacką pożyczkę wojenną**
w 5½% 40-letniej wolnej od podatku rencie amortyzacyjnej, lub w 5½% dnia 1. czerwca 1922 roku zwrotnych wolnych od podatku bonach skarbowych na oryginalnych warunkach prospektu.
Zgłoszenia z prowincyi załatwia się odwrotnie. 9029 3 3

Leśniczy egzaminowany
znający dokładnie manipulacyę lasową, wolny od wojska, potrzebny zaraz do 450 m. lasu w Golenowie, 6 km. od Mielca. Płaca 100 K miesięcznie, mieszkanie, opał; a może nastąpić inna umowa na ordynaryę lub pole, łąkę, budynki gospodarcze. Donieść ile lat, jaka rodzina, gdzie dotychczas pracował, pod adresem: **A. Dębicki, Mielec**, właściciel dobr. 9486 3 3

Domu
z ogrodem lub polem uprawnem, w obrębie Wielkiego Krakowa lub najbliższej okolicy poszukuję do wydzierżawienia. Zgłoszenia: Andrzejewski, Kraków, poste restante, za okazaniem kwitu inseratowego.
9471 3 6

Ważne dla Pań!
Materyały wełniane czarne, granatowe i angielskie, welwety, jedwabie, barchany i t. p. w najlepszych gatunkach i po niskich cenach sprzedaje częściowo firma „Krystyna", Kraków, ul. Tarłowska l. 5. parter. 9459 5 5

Ziemniaków
kilkanaście wagonów kupi Chrześcijańska Spółka Handlowa w Krakowie, ul. Jagiellońska 9. 9445 4 15

Magazyn
z bramą wjazdową, zaraz do wynajęcia. Wiadomość: Ul. Jen. Dwernickiego 3. 9453 5 5

KALENDARZE na rok 1917.

	Koron
Figielki wojenne. Wesoły kalendarz	—·40
Halicznin	1·70
Kartkowy, do zrywania	1·50
Kieszonkowy Kościuszkowski	—·40
Kieszonkowy Kościuszkowski w oprawie	—·60
Lekarski	4·00
Ludu katolickiego	1·50
Maryański	—·90
Narodowy	—·80
Powszechny	1·80
Prawdy	—·90
Przyjaciel żołnierski	1·30
Rolniczo-handlowy	—·00
Święta Rodzina	—·75
Tygodniowy	1·30

wysyła za nadesłaniem należytości (przesyłka 30 hal.) lub za zaliczką
Księgarnia D. E. Friedleina Kraków, Rynek l. 17.
Odsprzedawcy otrzymują wysoki rabat.
9461 2 3

Oleje maszynowe
„ **cylindrowe**
„ **gazowe dla popędu motorów**
„ **do podłóg**
Tłuszcz Tovota 9421 5 5
Smar do wozów
Pokost sztuczny
Czarny lakier
Lakier do wyrobów żel.
poleca i dostarcza
Generalna Reprezentacya przemysłu techn.-budowlanego
JAN GODZICKI
w Krakowie, ul. Dietlowska 30.

Hurtowny skład
MYDEŁEK TOALETOWYCH
perfum, towarów galanteryjnych o przyborów toaletowych, poleca p cenach przystępnych
A. WINDHOLZ
w Krakowie, ul. Łobzowska l. 5, II p
Od godziny 2—5 po południu.
9501 2 3

Pledy angielskie K 30 i 36
Żakiety himalaya K 38 i 42
Serdaki z rękaw. K 18 i 24
Pończochy grube, para K 3·50 i 5
poleca
z powodu olbrzymiego zapasu firma:
R. Czopp
Kraków, ul. Szewska 13.
Zamówienia z prowincyi za zaliczką. Wymiana dozwolona. 7856 20 20

Centralne Biuro Wydawnictw N. K. N.
Kraków, ul. Reforyka 5, parter
poleca na Gwiazdkę wydawnictwa swoje:

POEZYE:

	Koron
Leon Rygier. **Wieść o archaniele**	2·—
Kazimierz Tetmajer. **Cienie**	3·—
Edward Leszczyński. **Ballady i pieśni**	2·80
Tadeusz Szantroch. **Z lutni żołnierza**	1·60
Andrzej Teslar. **Rytmy wojenne**	3·—
Jan Starzewski. **Wiersze wojenne**	2·—
Józef Relidzyński. **Laury i cierzie**	—·—

BELETRYSTYKA.

Stanisław Przybyszewski. **Powrót**	4·—
Witold Ćwikowski. **Pierwszy ogień**	2·50
Artur Gruszecki. **O wolność i godność**	5·—
Jerzy Remer. **Legiony w sztuce**	3·—
Dr Bertold Merwin. **Legiony w boju,** 2 tomy	4·—
Stanisław Rostworowski. **Szablą i piórem**	4.—
Zygmunt Kisielewski. **Krwawe drogi**	2·20
Stanisław Dzikowski. **Rok wojny w Warszawie**	1·60
Wiktor Mondalski. **Z trzecim pułkiem Legionów polskich**	5·—
Mieczysław Opałek. **Dzieciom polskim na Gwiazdkę 1916**	1·—

BIBLIOTECZKA LEGIONISTY:

Władysław Bentkowski. **Notatki osobiste z r. 1863.** Tom I	—·60
Karol Różycki. **Pamiętnik pułku jazdy wołyńskiej 1831.** Tom II i III	1·20
Ignacy Prądzyński. **Czterej ostatni wodzowie Polski przed sądem historyi.** Tom IV i V	1·20
Stanisław ks. Jabłonowski. **Wspomnienie o batoryi artyleryi konnej gwardyi królewsko-polskiej.** Tom VI i VII	1·20

ALBUM LEGIONÓW POLSKICH:

Album Legionów polskich, Zeszyt I	1·—
Album Legionów polskich, „ II	1·—
Album Legionów polskich, „ III	2·—

JAN MATEJKO: POLONIA.

Artystyczna reprodukcya słynnego obrazu, wydanie zwykłe	3·—
wydanie wytworne	10·—

Wszystkie wydawnictwa wymienione są do nabycia w Centralnem Biurze Wydawnictw N. K. N., Kraków, Reforyka 5, parter, dalej: w Głównej składnicy wydawnictw N. K. N., ul. Gołębia 20, w Sklepie Ligi Kobiet, ul. Wiślna 4, w Powiatowych Komitetach Narodowych na prowincyi, Kołach Ligi Kobiet i Sklepach tychże Kół w całej Galicyi, oraz wszystkich księgarniach całego kraju. 9386 2 5

!Kupujcie, póki zapas starczy!
KOKS
najlepszy i najtańszy do opału kuchni i pieców pokojowych, poleca i dostarcza z dowozem do domów
9054 0 10
Krakowska Gazownia Miejska.

L. A. Nr 3979 9644

Ogłoszenie.

C. i k. Komenda obwodowa w Pińczowie poszukuje młodego człowieka ze średniem wykształceniem, obznajomionego z rachunkowością, do c. i k. Magazynu obrotowego. Wynagrodzenie miesięczne: 135 koron, mieszkanie, światło i opał. W razie dobrego prowadzenia się awans. Reflektanci, mogący wykazać się poważnemi i najlepszemi świadectwami, zechcą odwrotnie nadsyłać oferty do Wydziału rolniczego przy c. i k. Komendzie w Pińczowie.

C. i k. Komenda obwodowa w Pińczowie.

Pińczów, dnia 4 grudnia 1916.

Na post.
Świeżych wyborowych biklingów
ze stałe nadchodzących transportów w skrzyneczkach po 100 sztuk dostarcza
Wojenna Centrala handlowa
w Krakowie, ul. Sławkowska 1. 9365 6 6

Konc. Zakład sprzedaży i kupna
MARYI TELESZNICKIEJ
przeniesiony został do domu przy **ul. Floryańskiej l. 7, I p.** (pod **Matką Boską**). — Poleca meble nowe, używane, antyczne i różne przedmioty dekoracyjne i t. p. Przyjmuje również w komis meble i t. p. 8687 8 13

Ogłoszenie licytacyi.

Dnia 20 grudnia 1916 o godz. 12 w południe w gminie w Prądniku Czerwonym odbędzie się licytacya na opłaty od napojów, t. j. spirytusu, rumu, piwa i rosolisów na rok 1917. Warunki są do przejrzenia w kancelaryi gminnej od 9 do 11 rano i od 3 do 5 po poł.

Prądnik Czerwony, 9 grudnia 1916 r.

9576 2 3 **Naczelnik gminy.**

Wydawnictwa Salonu Malarzy Polskich w Krakowie.

Obrazy treści narodowej najpiękniejszą ozdobą polskiego domu.

„ZMIŁUJ SIĘ NAD NAMI", przepiękna aktualna kompozycya z oryg. St. Tondosa i W. Kossaka, oddająca wiernie akwarelę oryginału, w barwnem wykonaniu, wielkość 38½×54 cm. Cena K 4. W stylowej oprawie mahoniowej lub dębowej K 14.

Portrety sławnych mężów, Kościuszki, Mickiewicza, Poniatowskiego, Pułaskiego, Słowackiego, Krasińskiego, według oryg. J. M. Krzesza i innych, w wykonaniu barwnem, wielkość 56×48½ cm. Cena K 1·50.

Portrety Kościuszki i Pułaskiego z oryg. Jana Styki, w pięknem wykonaniu barwnem, wielkość 55×86 cm. Cena K 4.

W. Kossak: Przysięga Kościuszki na Rynku krakowskim Okazały obraz barwny, w zupełności imitujący oryginał, wielkość 64½×86 cm. Cena K 10·—.

W. Kossak: 1) Bartosz Głowacki na zdobytej moskiewskiej armacie. 2) Kiliński prowadzi jeńców moskiewskich. Obrazy te w wykonaniu wielobarwnem, wielkość 44×68 cm. Cena K 2·—.

Jan Styka: 1) Kościuszko pod Racławicami. 2) Zdobycie armat. W przepięknem barwnem wykonaniu, wielkość 43×64 cm. Cena K 2·—.

Poleca firma nakładowa:
Henryk Frist, Kraków, Floryańska 37.
Dla odsprzedawców wysoki rabat. 9493 2 10

HENRYK WILLMANN
Zakład instalacyjny
Kraków, ulica Jagiellońska l. 6
wykonuje:
wodociągi, łazienki, klozety, kanalizacye, pompy, urządzenia ciepłej wody, centralne ogrzewania, gazowe oświetlenia i t. p. Naprawki w powyższy zakres wchodzące uskuteczna się w najkrótszym czasie.
9360 4 5

O OFERTY
na artykuły spożywcze, jak mąka ziemniaczana, krupy, kasze, groch, fasola, migdały, orzechy, grzyby i t. d., przy większym odbiorze prosi **Alfred K. Kampel, Jarosław.**
9257 4 5

Rządowo uprawniona
fabryka wód min. sztucznych i specyalnych leczniczych
pod firmą
K. RZĄCA i CHMURSKI w KRAKOWIE
przy ul. św. Gertrudy pod Nr. 4
wyrabia pod kontrolą komisyi Przemysłowej Tow. Lek. Krak. polecane przez tBa Tow.
wody mineralne sztuczne
odpowiadające składem chemicznym wodom: BILIŃSKIEJ, GIESSHÜBLERSKIEJ, SELTERSKIEJ, VICHY, MARYENBADZKIEJ, HOMBURG, KISSINGEN, tudzież
specyalne lecznicze 11 55 0
jak: litowa, bromowa, jodowa, żelaziste, kwasy, oraz **wody lecznicze normalne z przepisu Prof. Jaworskiego.**
Sprzedaż częściowa w aptekach i dregueryach. Cenniki na żądanie franco

L. 6340. 9521 2 3

Ogłoszenie.

Magistrat miasta Suchej podaje do publicznej wiadomości, że dnia 19 grudnia 1916 r. odbędzie się tu publiczna licytacya ustna i zapomocą ofert pisemnych na wydzierżawienie na r. 1917, to jest od dnia 1 stycznia 1917 do dnia 31 grudnia 1917.

1. Prawa poboru opłat targowych;
2. Prawa poboru opłat od trunków palonych i piwa.

Oferty w przepisanej formie należy wnosić do **dnia 19 grudnia 1916** r. do godz. 4 po południu.

O godz. 4 odbędzie się licytacya ustna, a następnie otwarcie ofert.

Cenę wywołania prawa poboru targowego ustanawia się kwotę 10.000 koron.

Cenę wywołania prawa poboru opłat od trunków i piwa ustanawia się kwotę 9.000 koron.

Wadyum wynosi 10 procent ceny wywołania.

Warunki przetargowe można przeglądać w Magistracie w godzinach urzędowych.

Magistrat.

Sucha, dnia 5 grudnia 1916.

Komisarz Zarządu miasta:
Ed. Dragalla.

Poszukuje
posady na ordynaryę jako rymarz dworski; może też przyjąć robotę we dworze tymczasowo. W. J. Tarnów, pl. Kazimierza l. 4. 9554 2 6

Pielęgniarka
młoda, samienna, z długoletnią praktyką i bardzo dobremi poleceniami, poszukuje posady w domach prywatnych. Zgłoszenia: Kraków, ul. Siemiradzkiego 6. 9572 2 3

Zdolne
spódniczarki i dziewczynka do nauki zostaną przyjęte. Ul. Karmelicka 55, parter. Pracownia sukien.
9575 2 2

Koncypient notaryalny
znajdzie zaraz umieszczenie w kancelaryi c. k. notaryusza Mikołaja Machowskiego w Rzeszowie. 9561 3 3

Kareta
mało używana, obszerna, wygodna, do nabycia. Wiadomość w handlu **A. Kawełka, Kraków, Pałac Spiski.**
9551 2 5

Brama i okna
z futrynami, w dobrym stanie do sprzedania. Ul. Szlak 59. 9546 3 3

Łyko pierwszej jakości, sprzedaje po 14 K za 1 kg. w pięciokilowych paczkach Karolina Wojtasiak, Kraków, ul. Lubicz 3.
9540 2 4

Starszy mężczyzna
skromnych wymagań, znający się na kuchni, poszukuje obsługi i gotowania obiadów dla kilku panów. Zgłoszenia pod S. L. 20. przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9532 2 3

Futro męskie
w dobrym stanie do nabycia **Kraków, ul. Zacisze 14,** parter. 9484 3 3

Łóżko
orzechowe, politurowane, wraz z wkładem sprężynowym, z powodu wyjazdu, do sprzedania za 100 koron. Wiadomość: Ul. Szlak 28, parter, oficyna. 95?5 2 3

PASTA do OBUWIA „CABAN"
Najlepsza i najtańsza pasta do obuwia. Wyrób: Chem. fabr. „Cabania", W. Cabański, Oświęcim 2. 8884 5 5

We wszystkich
miastach i wsiach Galicyi i Królestwa Polskiego poszukiwani agenci i agentki do rozsprzedaży bardzo pokupnego artykułu. Pierwszeństwo mają Panie. W miejscu należy się zgłosić osobiście, po poł., 4—5 g. Zygmunt Tanbler, Kraków-Podgórze, ul. Rejtana l. 10. Zarobek dzienny K 20—30. 9602 2 4

Kupuję złoto
srebro, zęby sztuczne, kamienie wartościowe i antyki. Płacę najwyższe ceny. Zegarmistrz **Melcer, ul. Sławkowska 16,** obok magazynu broni. 9547 2 10

Najwłaściwszym środkiem do naprawienia barwy włosów, siwych, spłowiałych lub rudych jest
Ekstrakt orzechowy
Juliana Józsłowicza
perfumerya, w kolorach: blond, szatyn, brunatny i czarny.
Flakon 5 K, 6 próbnych flakoników 9 K.
Sprzedaż w składach aptecznych, perfumeryach w Krakowie: J. Hanak i Sp., Szewska 5; Reim i Sp., Rynek i Zapotba i Sp., Sienna 5; we Lwowie: P. Mikolasch i Ska.
7980 3 3

Maturzystka
gimnazyalna, ze studyami wyższemi, przyjmie lekcye na wsi. Najchętniej przejdzie kurs klas niższych lub przygotuje do egzaminu wstępnego szkoły średniej. Zgłoszenia przyjmuje Liga kobiet, Wiedeń, IV., Weyringergasse 14. Dla Ewy Sułmy. 9586 2 2

2 pokoi
umeblowanych, z kuchnią, elektryką i łazienką, poszukuję od 1 stycznia. Zgłoszenia pod K. F. przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9515 2 3

Poszukuje
panny, izraelitki, do 2 chłopców. Nattel, ul. Dietla 50. 9584 2 2

Poszukuje się
pianina do wypożyczania, za dobrem wynagrodzeniem. Zgłoszenia w zakładzie fotograficznym „Kamera", ul. św. Gertrudy 23. 9588 2 3

Lekcyj retuszu
jakoteż wszelkich informacyj w dziedzinie fotografii udzielam Pp. Amatorom po bardzo przystępnych cenach. Zgłoszenia pod „Retusz" przyjmuje Admin. „N. Reformy".
9589 2 3

Ogrodnik
zdolny w swoim zawodzie, poszukuje posady od 1 stycznia. Zgłoszenia pod Ogrodnik C. p. Pleszów.
9610 2 2

Wiedeńska Składnica Samarytanina Polskiego
w Wiedniu, I., Akademiestr. 4
poleca **kalendarze stojące blokowe,** ozdobnie wykonane w cenie po 2 K za sztukę wraz z przesyłką pocztową.
Odsprzedawcom rabat!
9594 2 7

Do majątku
600-morgowego w Król. Polsk. poszukuję energicznego pomocnika gospodarczego w średnim wieku i poważną praktyką. Utrzymanie całkowite dla pojedynczego, z pensyą ec 150 K miesięcznie. Reflektanci prześlą tylko listownie dokładne swoje kwalifikacye i odpisy świadectw pod adresem: Wielowieyska, Kraków, ul. Wielopole 10, II p
9599 2 3

Pomocnik gospodarczy
z trzechletnią praktyką, superarbitrowany legionista poszukuje posady. Zgłoszenia proszę odsyłać: Zator obok Oświęcimia, do p. Fluty
9596 2 2

Do wynajęcia
trzy pokoje umeblowane z komfortem (ewentualnie z kuchnią). Wiadomość między 8—10 a 3—5 po południu, ul. Wielopole 9, II p., na lewo. 9607 2 2

Słoneczny
pokój bez mebli, z utrzymaniem przy rodzinie intel., potrzebny od 15 grudnia lub zaraz. Zgłoszenia pod „Słoneczny" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9 05 2 3

Futro płaszczowe
mało używane, do sprzedania za 400 K. Aleja Krasińskiego l. 19, parter, na prawo. 96?3 2 2

Urzędniczka
pisząca biegle na maszynie po polsku i niemiecku, znajdzie posadę w Lublinie z pensyą do 250 K. Wiadomości udzieli kancelarya Dra Zepotha, ul. Dunajewskiego 1.
9611 2 3

Gospodyni
dobrze obznajmiona z gospodarstwem wiejskiem, energiczna i uczciwa, potrzebna zaraz do dworu. Zgłoszenia przyjmuje Dr Piotrowski, Kraków, ul. Łobzowska l. 22
9494 3 3

Doświadczona
poważna siła biurowa z buchalteryą, językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie, oraz rutyną kupiecką i studyami chemicznemi, poszukuje od 1917 r. posady zaufania w większem przedsiębiorstwie. Kaucya do rozporządzenia. — Zgłoszenia do sklepu p. J. Rudnickiego, linia A-B, dla **F. K. A.** 9612 2 5

Najtańsze źródło sprzedaży
Szyb do okien
Biuro handlowe
„MERKUR"
Wiedeń, XIII
Herstorferstrasse 19.
8057 14 0

Poszukiwanie zaginionych.

Matyldy Gentkówny, nauczycielki z okręgu żydaczowskiego, poszukuje matka, Katarzyna Gentkowa w Radłowicach Nr 242, p. Sambor. 9578 1 2

Jana Schrama, legionisty z II p. p., III B., 8 komp. Leg. pols., zaginionego, poszukuje matka. Ktoby cokolwiek wiedział o nim, zechce donieść pod adresem: St. Stańkowski, Jarosław. 9690 1 2

Hanna Nowakówka Wanda, która w roku 1911 przebywała w Drohobyczu, raczy łaskawie podać swój adres do Administracyi „N. Reformy". 9670

Jan Stemparski, str. skarb., prosi o łaskawą wiadomość o rodzinie jego: **Józefie i Julii Stemparskich** z Bohorodczan obok Stanisławowa. Adres: Otałęż, poczta Słupiec. 9669

NOWE MAPY RUMUNII

Freytaga po K 1·40 z przes.
Artarii po K 2·— z przes.
Lechnera po K 3·— z przes.
obejmujące cały teren obecnych walk, wysyła za nadesłaniem należytości lub za zaliczką, **Księgarnia D. E. Friedleina w Krakowie, Rynek l. 17.**

Osobna mapa **Dobrudży,** cena z przesyłką K 2·20

9465 2 3

Ogrodnik

z gruntowną znajomością we wszystkich gałęziach ogrodnictwa, a szczególnie w uprawie warzyw na większą skalę, poszukuje posady od 1 stycznia 1917 r. Zgłoszenia: Piotr Sellak, Tyczyn. 8639 1 3

Osoba

młoda, pracowita, uczciwa, nauczycielka, znająca się na wychowaniu dzieci, szyciu, gospodarstwie domowem i kuchni, obejmie posadę w poważnym domu, lub interesie, wymagającym zaufania. Zgłoszenia pod „Lidya" przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9403 1 2

Ogrodnik

w sile wieku, z najlepszemi poleceniami, w zawodzie swym gruntownie wykwalifikowany, z dłuższą praktyką w krajowych hodowlach, znający języki, poszukuje posady dla polepszenia bytu. Może pojechać i do Królestwa Polsk. Zgłoszenia pod „Ogrodnik" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9527

OKAZYA! Kolosalny wybór BLUZEK od 10 K

Spódniczki, fartuszki i sukienki dz. poleca

Kimono, Szewska 15

Pracownia przyjmuje wszelkie zamówienia z powierzonych materyałów. 9658 1 5

Klucznica

z Poznańskiego, będąca od 14 lat w Galicyi, znająca dokładnie gospodarstwo kobiece, także chów świń i cieląt, poszukuje miejsca od pierwszego lutego 1917 r. Zgłoszenia: Z. Fermanowicz, Myczkowce, p. Lisko. 9586 1 3

Młody człowiek

wolny od wojska, z ukończoną szkołą handlową, władający językami, z 5-letnią praktyką handlową zagraniczną, szuka zajęcia biurowego. Zgłoszenia listowne pod Handlowiec przyjmuje Admin. „Nowej Reformy". 9697 1 2

L. Lewicki
Kraków, Rynek 15
Handel delikatesów, Pokoje do śniadań i Restauracya.

Codzień

KONCERT Muzyki salonowej A. Wrońskiego.

Piwo wyłącznie pilzneńskie z browaru akcyjnego „Kaiserquelle". Znakomita kuchnia. Wykwintny bufet. Gabinety.

Lokal otwarty do 12 w nocy.
6411 33 0

Elektryczne

żarówki oszczędnościowe, wspaniałej jakości, Tango-Tungsram ½ Watówki i t. p., stopki, bezpieczniki, wyłączniki, itp. przybory elektryczne poleca najtaniej **H. Niemetz,** optyk i mechanik, **Kraków, ul. Karmelicka 15.** 8811 14 25

Panienkę

intel., energ. przyjmę na 3-miesięczną praktykę biurową. Podanie praktyki 30 K. Zgłoszenia list. pod „Samodzielna" przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9667

Zdolna kucharka

z dobremi świadectwami szuka posady zaraz. Zgłoszenia: F. Bogacka, ul. Niecała l. 9, parter. 9673

Rutynowany

majster ciesielski, znający się na robotach betonowych, przyjmie zaraz posadę w akordzie lub za dziennem wynagrodzeniem. Zgłoszenia pod Cieśla przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9573 1 3

Poszukuję

od 1 stycznia, bony z szyciem, do maleńkiego dziecka. Zgłoszenia listowne i konieczny odpis świadectw pod adresem: Amelia Łączyńska, Zaborze, p. Zielona, koło Rawy Ruskiej. 9556 1 5

Mundantka

potrzebna do biura adwokackiego od 1 stycznia. Oferty pod „Adwokat" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9663

Zakłady przemysłowe w Krakowie poszukują dla korespondencyi

maszynistki-stenografki

biegle piszącej po polsku i niemiecku na maszynie Underwood. Wymagana dokładna znajomość stenografii przynajmniej w jednym z tych języków.

Na siły początkujące nie reflektuje się. 9684 1 3

Pisemne oferty pod B. W. do Biura dzienników J. Hopcasa i A. Salomonowej w Krakowie.

Fabryka korków

Jakóba Reicha w Krakowie, ul. Grodzka 71. 9698 1 10

Bieliznę

wykonuje się starannie i niedrogo. Stradom l. 8, I piętro, od 4—8 po poł. 9646 1 0

Potrzebna panna

umiejąca doskonale szyć bieliznę, za dobrem wynagrodzeniem na stałe. Zgłoszenia listowne do Adm. „N. Ref." pod „Szycie". 9645 1 0

Ekonomów 6

leśniczych 4, pisarzy ekonomicznych 7, zaraz pomieszczę na dobre warunki. Br. Krasicki, Kraków, Gołębia 16. 9181 1 3

Potrzebny służący

umiejący czytać i pisać. Zgłoszenia przyjmuje Administracya „N. Reformy" pod 9622. 9622

Poszukuje się

buchalterki

Polki, dla Wiednia. Język niemiecki wymagany. Zgłoszenia pod **R. O.** przyjmuje Administracya „N. Reformy". 9614 2 5

Lalki

aż się serce raduje. Od najmniejszych do największych; od tanich do najdroższych; od gołych do wykwintnie ubranych w wielkim wyb.

Zabawki

gry towarzyskie, zwierzęta, naczynka, kam. budowl., zabawki mechaniczne (dział zabawkowy został znacznie powiększony), oraz wózki dla lalek i t. p. Przy zamówieniu lalki, wystarczy podać rodzaj i wielkość. Przy zabawkach tylko rodzaj. Za sumienną obsługę ręczy się. Fabryka lalek, Kraków, ul. Wolska 1A. 9575 1 10

Bezpłatnie

otrzyma każdy na żądanie mój katalog główny, zawierający wielki wybór różnego rodzaju instrumentów muzycznych. Skrzypce studenckie i koncertowe K 8·60, 9·60, 10·50, 12·50, 16·50, 22·50, 28·50 i wyżej. Dobre harmonijki z bezpłatnym samouczkiem, stosownie do wielkości K 8·60, 10·50, 11·—, 15·—, 20·— do K 150·—. Niema ryzyka! Wymiana dozwolona lub zwrot pieniędzy. Wysyłka za pobraniem przez **Dom wysyłkowy Jana Konrada,** c. i k. dostawcy dworu, Brüx Nr 1355 (Czechy). Expert do wszystkich części świata. 5555 20 20

Inteligentna panna

władająca językiem polskim i niemieckim, udziela konwersacyi w obu językach. Zgłoszenia pod Ceny umiarkowane przyjmuje Administracya „N. Reformy". 9643

Od Nowego Roku **półroczny kurs dla domowych fröblanek.**

Wymagana ukończona I kl. wydz. Pośrednictwo posady. Opłata za kurs 50 K. Wiadomość: Ul. Krowoderska 37, III p., od godz. 12—4. 9662

Budowniczy

z kilkunastoletnią praktyką, dobry rysownik, projektant, poszukuje posady biurowej lub na budowie. Zgłoszenia pod „Budowniczy" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9651 1 2

Pokoju umeblowanego

poszukuje mężczyzna inteligentny, najchętniej przy osobie samotnej, także i starszej. Zgłoszenia list. pod „Spokój" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9674

Jadalnia dębowa

prawie nowa, do sprzedania zaraz, z powodu wyjazdu. Ul. Kremerowska 4, I p., Goldenthal. 9657

Poszukuję

wspólnika z kapitałem 5.000 K, do bardzo rentownego interesu. Zgłoszenia list. pod L. M. 50. przyjmuje Administr. „N. Reformy". 9647 1 3

Realności i majątki

kupuje i sprzedaje **konc. przez c. k. Namiest. główne biuro** wyn. mieszk., plak., ogłoszeń. Posiada nowe patent. wozy meblowe do transportu w miejscu i koleją firmy **J. Ropski, Kraków,** ul. Szewska l. 5, tel. 2248. 9668 1 10

Ajenci i osoby każdego stanu znajdują dobry zarobek przez sprzedaż w Austryi i Węgrzech dozwolonych losów premiowych. Także dobry poboczny zarobek. Oferty do: G. Braun, Budapeszt, Elisabetring 42. 9692 1 3

Bardzo ważne dla chorych.

Józef Radomski, dyplomowany pomocnik lekarski i specyalista w w sztuce mięsienia (masażu) ciała, z 17to-letnią praktyką Karlsbadzką, wykonuje również wszelkie zabiegi wodoleczniczne, pielęgnuje chorych, stawia bańki i pijawki, oraz operuje specyalnie nagniotki i paznokcie Ul. Krowoderska, l. 30, w suterenie. 8670 0 10

Buchalterka

obeznajomiona z buchalterya amerykańską i gospodarczą, władająca dobrze językiem niemieckim, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia przyjmuje Administr. „N. Reformy" pod „Buchalterka". 9599 4 4

Pies rasowy Dobermann

tanio do sprzedania. Reflektanci zechcą podać swój adres pod L. H do Biura ogłoszeń Feliksa Stottera, Kraków, ul. Gołębia l. 2. 9583 2 2

Poszukuję

na czas urlopu (14 dni) umeblowanego mieszkania kawalerskiego, z osobnem wejściem. Zgłoszenia wraz z podaniem warunków do 14 grudnia pod „Urlop" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9556

Konces. Biuro

administracyi realności emer. zarządcy podatkowego A. Zahaczewskiego w Tarnowie, ul. Krakowska l. 6. Jako biuro zawodowe układa fasye i załatwia wszelkie sprawy podatkowe. Pośredniczy w kupnie i sprzedaży realności. Ma na sprzedaż kilkanaście większych i mniejszych realności. Lokuje kapitały na najpewniejszej hipotece i pod korzystnymi warunkami. 8842 0 10

Poszukuje się

od 1 stycznia dwóch małych, umeblowanych pokoi z kuchnią, ewentualnie z kuchnią wspólną, na parterze lub I piętrze. Czynsz kwartalnie z góry. Zgłoszenia list. pod J. J. przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9590 2 2

Dobre mydło

do prania po 7 kor. za 1 kg sprzedaje 9243 5 5

Handel Jakóba Friedekera
Kraków, plac Szczepański 9.

„Orient" Perły!

Nowy wynalazek! Skończona imit. prawdziwych pereł! „Orient" perły mają równą wagę! Nie kruszą się! Są twarde! Nie niszczą się, nawet po latach! Mają połysk, formę, kolor, jak perły! Zastępują całkowicie prawdziwe perły! Najlepszy znawca bez lupy nie rozpozna od prawdziwych. Cena: 1 sznurek „Orient" pereł, wraz z modną spinką, jakość I 35 K, jakość II 25 K. Kolczyki w prawdz. oprawie, urzędownie cechowane, po 25, broszki po 20 K z jakości i pereł. Podane ceny są dla reklamy. Wysyłka też za zaliczką. Wymiana każdego czasu dozwolona.

„Orient" Perlen Engross, Wiedeń, II., Praterstrasse 50, Tür 6. 9372 4 10

METAX

6368 3 6

Panienka

poszukuje mieszkania przy rodzinie lub z drugą panienką. Pianino konieczne. Zgłoszenia pod „555" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9548 2 2

Kożuch barani

do użycia w polu bardzo przydatny, do sprzedania. Ul. Długa 41, godzina 1 do 3, dozorca wskaże. 9539 2 2

Rządca dóbr

Polak, lat 33, żonaty, z dobrem poleceniami, długoletnią praktyką gospodarczą, obznajmiony z lasowością i hodowlą karpi, poszukuje zaraz posady. M. Kowalczyk, Rzeszów, ul. Podpromie. 9473 4 4

Inteligentna wdowa

władająca językiem niemieckim, poszukuje posady jako nauczycielka do dzieci, zajmie się domem, lub też do towarzystwa starszej pani. Zgłoszenia pod M. P. przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9533 2 2

Wózek

nowy, resorowy, z budą z płótna nieprzemakalnego, do sprzedania. Leon Mück, ul. Kościuszki l. 14, Półwsie Zwierzynieckie. 9550 2 2

Kupiec

zarazem buchalter-bilansista, Polak, gruntownie obeznany z działami: papierowym, drukarskim, introligatorskim i wydawniczym, długoletni kierownik administracyjny jednej z większych firm wydawniczo-dziennikarskiej w Galicyi, poszukuje odpowiedniego stanowiska. Zgłoszenia pod „Emce" przyjmuje Admin. „N. Reformy" 8850 4 0

Młody jednoroczny ochotnik

poszukuje mieszkania z całem utrzymaniem i użyciem fortepianu, przy dobrej rodzinie. Zgłoszenia pod Jednoroczny ochotnik przyjmuje Admin. „N. Reformy". 9460 3 3

Korki używane

z wina szampańskiego, kupuje I. Grössler, Kraków, ul. Wrzesińska 11. 9542 2 2

Apteka

w Łącku, od lipca do wydzierżawienia. Wiadomość u właścicielki Maryi Wilczyńskiej w Podgórzu, ul. Kołłątaja l. 7. 9513 2 3

Poszukuje się

od stycznia pomieszkania z dwóch pokoi, kuchni i łazienki, z meblami lub bez, na dłuższy czas. Zgłoszenia pod: Blumenfeld, ul. Długa 64. 9497 3 3

Bloki

kalendarzowe 1917, 55×40 m/m. Ceny niskie. Księgarnia Podhalańska, Zakopane. 9367 4 6

Na gwiazdkę.

sprzedaję po bardzo niskich cenach bieliznę wszelkiego rodzaju.

Steinhart, ul. Bożego Ciała l. 17, I p., dom narożny. 9459 3 3

Do egzaminu

z rachunkowości państwowej przygotowuje w krótkim czasie — z własnych podręczników — (także w drodze korespondencyi): **Teofil Falęcki,** radca rachunkowy sk., **Biała,** ulica Lipnicka 14. 9555 2 2

Zarząd „Kina Lubicz"
ulica Lubicz l. 15

zawiadamia niniejszem, że od 9 grudnia b. r. począwszy, dawać będzie w dni powszednie od godziny 3 do 4½

specyalnie pouczające programy dla młodzieży

po cenach zniżonych. 9544 2 2

Legionista superarbitrowany

potrzebny jest do biura Urzędu gminnego w Krzeszowicach. Znajomość języka niemieckiego oraz manipulacyi kancelaryjnej jest pożądana. Zgłoszenia przyjmuje się do dnia 24 grudnia 1916 r. Należy dołączyć krótki życiorys i dokumenty w oryginałach lub wierzytelnych podpisach. 9694 1 2

NOWE KURSA HANDLOWE
W Szkole buchalteryi, rachunkowości państwowej i pisania na maszynach
STANISŁAWA BURNATOWICZA

w Krakowie, ul. Floryańska L. 55, I p.
rozpoczynają się dnia 10 stycznia 1917.

Wpisy codziennie. Stenografii uczy lektor Uniwers. Jagiell. p. H. Nennel, języka niemieckiego dyrektor Instytutu języków p. Stanisław Goldmann.

Superarbitrowanych, niezamożnych inwalidów wojskowych i legionistów, poleconych przez ich bezpośrednie władze, przyjmuje się bezpłatnie. 9682 1 10

Magazyn konfekcyi dziecięcej i strojów damskich

pod firmą: 8728 9 12

Lotti Korall, Kraków, ul. Grodzka 9,

jest na sezon obecny bogato zaopatrzony w płaszcze zimowe dla chłopczyków i panienek, jakoteż w bluzy, halki, szlafroki, żakiety swetrowe pończochy i t. p. **Wszystko w wielkim wyborze. Ceny umiarkowane.** Zamówienia uskutecznia się w przeciągu 24 godzin.

Kolędy.

W układzie fortep. ze słowami:

	Koron
Barański, W dzień Bożego Narodzenia (70 kolęd)	2·—
Maszyński, Dzieciątko Jezus (7 kolęd), z barwnemi rycinami Stachiewicza	4·—
Raczyński, 10 kolęd ludowych	1·60
Richling, Zbiór kolęd (29 kolęd)	3·40
Rzepko, 12 nowych kolęd (także na harm. lub organy)	1·80
— 30 dawnych kolęd (także na harm. lub organy)	1·80
Sierosławski, Zbiór kolęd (29 kolęd)	2·80
— Bóg się rodzi, kolęda narodowa	1·50
Fantazye na fortepian:	
Barański, Pasterze	1·60
— Gloria in excelsis	2·—
Do śpiewu z towarzyszeniem fortepianu:	
Moniuszko, Kolęda na 2 głosy żeńskie	1·50
Noskowski, Witaj gwiazdo złota	—·90
Richling, Zbiór kolęd (39 kolęd), z tow. fort. lub org.	2·40
Na chór:	
Flasza, 50 najużywańszych kolęd	6·—
Krogulski, Hej bracia, czy śpicie (na chór męski lub mieszany, z tow. organu)	1·80
Maszyński, Bóg się rodzi, słońce wschodzi (z tow. org.)	—·45
Miłok, Msza pasterska na głosy mieszane, z tow. org.	4·05
Noskowski, Sześć kolęd	4·65
Rzepko, 30 dawnych kolęd na chór mieszany z towarzyszeniem fortepianu lub harm.	5·40
Szlendak, 8 kolęd na chór mieszany z orkiestrą dętą	24·—
Na organy:	
Rychling, Pastorałki	3·—
Na cytrę:	
Sonowski, Zbiór kolęd	1·50
Kantyczki:	
Pastorałki i kolędy wyd. przez Ks. Misyonarzy w opr.	1·50
Kolędy i Pastorałki, wyd. K. Miarki	2·40

Wysyła za nadesłaniem należytości lub za zaliczką
Księgarnia D. E. Friedleina, Kraków, Rynek l. 17.

Na przesyłkę dołączyć 50 hal. 9499 2 2

Wystawa Salonu Malarzy Polskich w Krakowie
OBRAZY

oryginalne pierwszorzędnych mistrzów: W. Kossaka, Fałata, Axentowicza, Stanisławskiego, Tondosa, Wodzinowskiego, Grotta i innych

poleca 9491 3 10

Henryk Frist, Kraków, ul. Floryańska 37.

Księgarnia i Skład nut
S. A. Krzyżanowskiego w Krakowie

9660 1 4 poleca:

	Koron
Dec. **Kolędy** na cztery głosy męskie. Partytura	2·40
Głosy à	—·50
Gall J. **Kolędy** na 4-głosowy chór męski	2·—
Ludwig A. **7 pieśni żołnierskich** w opracowaniu M. Świerzyńskiego: 1) Poszli na bój. 2) Pieśń umundurowania. 3) Marsz Maroderów. 4) Polonez Markirantów. 5) Za trumną żołnierza. 6) Na węgierską nutę. 7) Pokłon wygnańców	3·—
Nikorowicz. **„Pieśni narodowe":** 1) Z dymem pożarów. 2) Boże coś Polskę. 3) Boże Ojcze. 4) Nie opuszczaj. 5) Jeszcze Polska nie zginęła	2·80
Ochmański J. **„Pastorałki"** czyli zbiór kolęd ludowych do śpiewu lub na sam fortepian	2·80
Raczyński B. **Kolędy** na fortepian (z tekstem)	1·60
Richling W. **Zbiór kolęd** na fortepian i do śpiewu	3·40
Sierosławski S. **Zbiór kolęd** do śpiewu lub na sam fortepian	2·80
Świerzyński M. **Nowa kolęda** na fortepian i do śpiewu	1·20
— **Pieśni ludowe**	2·—
Walewski-Wallek Bol. **Śpiewnik żołnierza polskiego,** 40 pieśni, tekst i muzyka	—·80
Wroński A. **Lutnia Polska.** Zbiór pieśni narodowych w 2 ch częściach à	3·40

Towarzystwo Zaliczkowe
w Krakowie, ul. Straszewskiego 28

udziela pożyczek: hipotecznych, pensyjnych i wekslowych — oraz przyjmuje wkładki oszczędności na

na 4½%

Podwyższony podatek rentowy opłaca z własnych funduszów. 9601 2 5

Godziny urzędowe od 10—12 i od 4—6.

Władysław Grabowski
koncés. budowniczy
Biuro, ul. Jagiellońska L. 11

wykonuje roboty adaptacyjne, osusza wilgotne mieszkania, kanalizuje podwórza.

Szacuję fachowo wartość i stan fizyczny realności, potrzebny i konieczny przy kupnie i sprzedaży. 9627 1 4

„JAROSZ"
Polskie fabryki przetworów jarzynowych

9521 2 10 spółka z ogran. odpow.

dostarczają świeżej kapusty kiszonej w cebrach po 100 kg loco fabryka Sucha.

Zamówienia przyjmuje

Wojenna Centrala Handlowa
w Krakowie, ul. Sławkowska 1.

Zakopane. Pensyonat „Liliana".

Willa pięknie położona, pokoje duże, słoneczne. Elektryczność

Pensyonat otwarty cały rok.

9430 2 6

Pożyczki

hipoteczne i pensyjne na dogodnych warunkach uzyskać można przez **Krakowskie Biuro ogłoszeń,** Kraków, Dunajewskiego 9. — Tamże do nabycia znakomite **maszyny** do pisania. — Zarazem Biuro poleca do nabycia realność piętrową w pobliżu Podgórza z ogrodem, a poszukuje do kupna zaraz kilku kamienic większych i mniejszych w Krakowie i przyłączonych dzielnicach. 9545 2 3

Mleka

każdą ilość zakontraktuje rocznie **Mleczarnia B. Pytla, Kraków, plac WW. Świętych l. 9—10.** 9324 3 3

SIROLIN „Roche"

Wskazana w chorobach piersiowych, kokluszu, astmie, po przebyciu influency.

Kto powinien zażywać Sirolinę?

1. Każdy, kto cierpi na dłuższy czas trwający kaszel, gdyż jest lepiej ustrzedz się choroby, aniżeli się leczyć.
2. Osoby cierpiące na chroniczne katary oskrzeli, które leczą się znakomicie przy pomocy Siroliny.
3. Astmatycy, którzy dzięki użyciu Siroliny, doznają istotnej ulgi w swych cierpieniach.
4. Dzieci skrofuliczne, u których Sirolina wywiera gruntownie korzystny wpływ na stan ogólny.

Do nabycia we wszystkich aptekach po Koron 4.–

3364 22 26

Z drukarni Literackiej w Krakowie, ulica Jagiellońska L. 10
Rządca drukarni L. K. Górski